

משרד החינוך
האגף לתרבות תורנית

מדי חודש בחודשו

עורך: אריה וינברגר

גיליון 173 - ניסן-אייר התשס"ז

חברי המערכת: הרב אליהו אביעד, מלכה אהרונסון, ד"ר אברהם גוטליב, שילה הרשושנים, הרב אריה וינברגר,
שמעון עזר, ד"ר עמנואל בן נאה, שמחה סיאני, חנה תובל-מרמלשטיין
עיצוב עטיפה, סדר וגרפיקה: סטודיו "שושנה שחר"
הוצאה לאור: מחלקת הפירסומים, משרד החינוך

כתובת למכתבים: הרב אריה וינברגר, האגף לתרבות תורנית, משרד החינוך
רח' כנפי נשרים 22, ירושלים 95464
אתר האינטרנט של האגף לתרבות תורנית: www.education.gov.il/toranit
© כל הזכויות שמורות

נא לשמור על קדושת הגיליון

ירושלים, ניסן-אייר התשס"ז

תוכן העניינים

5	תאריכים ומאורעות בחודשי ניסן-אייר
15	בדרך האתרים - מס' 16
17	חומר עיוני למדריכה
19	דינים - מדיני פסח
21	לוח המודעות מס' 155 - תשבץ ניסן-אייר
22	פסיפס קהילות ישראל - יהודי סוריה ולבנון - חלק ד'
23	פעולות
27	א. ניסן
31	ב. חגי אייר
38	ג. פרשת השבוע
46	תקשורת בין-אישית
49	תפוזות - חג הפסח
50	מלאכות יד
57	חומר עזר
61	פתרונות לתשבץ פסח
61	פתרונות לפרשת השבוע "דע רש"י"
62	פתרונות לתפוזות

תאריכים ומאורעות בחודשי ניסן-אייר

(אירועים ואתרים)

חודש ניסן הקדמה

חודש ניסן הוא חודש האביב, הוא החודש השביעי למניין החודשים מחודש תשרי, ולפי מניין החודשים בתורה הוא החודש הראשון.

כמה טעמים לשם ניסן:

1. לפי פירוש אחד המילה ניסן אינה אלא המילה "ניצן" והיא מצביעה על עונת האביב שבאה לעולם, על פי הפסוק "...הניצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו" (שיר השירים ב).

2. יש שאומרים כי ניסן מקורו במילה נס, רמז לניסים שאירעו לאבותינו בעת יציאת מצרים.

3. אחרים מפרשים כי ניסן מקורו במילה "ניסיון", על שם הניסיון שהתנסו יוצאי מצרים בשעה שהגיעו למרה ונמתקו להם המים.

חודש ניסן כולו הוא בעל אופי חגיגי ומקודש.

בחודש ניסן מתחילות תבואות החורף להבשיל. קציר השעורים מתחיל במחצית ניסן ואילו תחילת קציר חיטים בתחילת חודש סיוון.

מזל החודש: טלה. מתקשר עם "שה לבית אבות" שנצטוו ישראל להקריב לקרבן פסח.

על פי "משנה לשנה", בעריכת הרב מנחם כהן

אירועים

יב בניסן תשס"ז - פרשת צו - השבת שלפני חג הפסח נקראת שבת הגדול על שם ההפטרה שקוראים בשבת זו, המסתיימת בפסוק "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ד' הגדול והנורא" (מלאכי ג: כג). ויש אומרים שהשם נקרא על-שם הנס הגדול שאירע לאבותינו במצרים, כשכל אחד ואחד לקח שה כדי להקריב את קרבן הפסח, על אף התנגדות המצרים שיקריבו ישראל את האליל שלהם ומכיון שהנס התרחש בשבת צויינה השבת הזאת לדורות. בשבת זו נוהג רב בית הכנסת לדרוש בהלכות פסח ולקחי החג.

טו-כא בניסן - חג הפסח. מציין את המאורע המרכזי בהיסטוריה של עם ישראל - היציאה מעבדות לחירות בדרך לקבלת עול מלכות שמים במעמד הר סיני.

המטרה המרכזית של חג הפסח, כפי שציינו חכמי ישראל, היא שמירת האירוע של יציאת מצרים בזיכרון העם, והעברתו לדורות הבאים. המצווה הזאת כתובה בתורה בפסוק: "והגדת לבנך" (שמות יג:ח).

ניסן תשס"ב (2002) - "חומת מגן".

כידוע, צה"ל יצא מן הערים הערביות בלחץ נשיא ארה"ב, דבר שגרם מיד לגל פיגועים גדול. בעיקבות הפיגוע הקשה במלון "פארק" בנתניה בליל הסדר, הוחלט על מבצע "חומת מגן". צה"ל חזר לשטחי הרשות הפלשתינאית כדי לעקור את הקינים של הטרור הערבי. קרבות קשים במיוחד נערכו בגינין וחיילים רבים נפלו. האמריקנים הבינו שפני הרשות הפלשתינאית אינם לשלום. הם הסכימו לכניסת צה"ל ולבניית גדר הפרדה.

טז בניסן - תחילת ספירת העומר. ממוצאי יום הראשון של פסח ועד ערב חג השבועות, סופרים בכל ערב לאחר תפילת ערבית את הימים ואת השבועות שעברו, על פי הנאמר בויקרא כג: טו: "וספרתם לכם ממחרת השבת... **שבע שבתות תמימות** תהיינה". הספירה מבטאת את ההשתוקקות לקראת חג מתן תורה במשך 49 יום. השם ספירת העומר נובע מכך, שהתחלת הספירה היא ביום שבו היו מקריבים - בזמן שבית המקדש היה קיים - את קורבן "עומר התנופה", שהוא קורבן מנחה משעורים, מהתבואה החדשה שנקצרה בליל שישה עשר בניסן. בימי ספירת העומר נוהגים בקצת מנהגי אבילות (אין מתחתנים, אין לובשים בגד חדש, אין מסתפרים ועוד) - זכר ל-24 אלף תלמידיו של רבי עקיבא שמתו במגיפה בשבועות אלה שבין פסח לעצרת, על שלא נהגו כבוד זה בזה.

(על פי "כי הם חיינו", הרב שלום דב וולפא)

כב בניסן - חגיגות המיימונה.

יש אומרים כי השם מיימונה מקורו בשם מיימון. אביו של הרמב"ם (רבי משה בן מיימון) ויום המיימונה הוא יום לידתו או יום פטירתו של ר' מיימון. יש אומרים שהשם נגזר מהמילה בערבית "מיימון" במובנה מזל.

יהודי מרוקו חגגו את המיימונה במוצאי יום טוב אחרון של פסח, באמונה שבילילה זה נפתחים השמים וה' נענה לכל תפילה כמו שנענה לתפילתם של בני ישראל על שפת הים.

יש האומרים שקיים קשר ישיר בין מנהגי המיימונה לבין קריעת ים סוף וביזת הים:

- א. חוגגים את המיימונה מיד לאחר היום האחרון של פסח - יום קריעת ים סוף.
- ב. מברכים איש את רעהו בברכת "תרבחו ותסעדו", כי הכל נהנו מביזת הים.
- ג. הולכים לשפת הים.
- ד. לובשים בגדים יקרים ומקשטים את השולחן במטבעות - זכר לביזת הים.
- ה. שמים דגים על השולחן זכר לקריעת ים סוף.

כז בניסן - יום הזיכרון לשואה ולגבורה.

מדינת ישראל קבעה מועדים בלוח השנה העברי לזכר השואה. הרבנות הראשית קבעה את יום עשרה בטבת ל"יום הקדיש הכללי" - יום זיכרון לקורבנות השואה שיום מותם ומקום קבורתם לא נודע.

בשנת תשי"י (1950) נקבע על ידי הכנסת יום כז בניסן כיום הזיכרון לשואה ולגבורה. ביום זה הסתיים בשנת תשי"ג (1943) מרד גיטו ורשה, שהיה לסמל לגבורה ולהתקוממות היהודית בתקופת האימים של השואה.

חודש אייר

הקדמה

חודש אייר הוא החודש השמיני מחודש תשרי והחודש השני למניין החודשים מחודש ניסן.

שם החודש: השם אייר נקרא במקורו "אארו". במקרא (מלכים א, ו:א) הוא נקרא "חודש זיו" שמשמעו אור ותרגומו "ניצניא" שמשמעו ניצנים הנראים בחודש זה.

מזל החודש: שור. הוא מסמל את השור החורש את השדות, כפי שנאמר "ורב תבואות בכח שור" (משלי, יד, ד) והוא גם מזכיר את העלאת הביכורים, שהשור החורש התבלט בה באופן מיוחד.

על פי "משנה לשנה", בעריכת הרב מנחם כהן

אירועים

ד באייר - יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה. יום הזיכרון נקבע כדי לזכור ולהזכיר את קורבנם וגבורתם של לוחמי מערכות ישראל אשר מסרו את נפשם על תקומת העם והארץ ולהעלות את זיכרם של נפגעי פעולות האיבה.

המעבר מיום הזיכרון ליום העצמאות הוא מאוד חד - מתוגה לשמחה - אך קבעו את ההצמדה בין המועדים הללו כדי לציין את הקשר האמיץ בין קורבנם של הלוחמים לבין הקמת המדינה.

ה באייר - יום העצמאות למדינת ישראל. ביום ה באייר תש"ח (1948) החליטה מועצת העם "על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל". יום זה הוא עדות חיה לתוקפה של הברית האלוהית, המקשרת בין עם ישראל לארצו. רוח תחייה לאומית סחפה את יהדות העולם בעיקבות הקמת המדינה, אשר הזינה וחיזקה את האמונה בברית שכרת אלוהים עם העם היהודי להיות ממלכת כוהנים וגוי קדוש. לפני הקמת המדינה המצב בארץ הכתיב עליות בלתי חוקיות ומבצעי העפלה נועזים. אירגוני המחתרת ניסו, כל אחד בדרכו, לשחרר את הארץ משלטון הבריטים. ב-יז בכסלו תש"ח (29 בנובמבר 1947) נתקבלה בעצרת האומות המאוחדות החלטה על הקמת מדינה יהודית ריבונית. בעיקבות ההחלטה, גאה גל של התלהבות והתעוררות בקרב יהודי הארץ והעולם. הערבים פתחו במאבק מזוין נגד החלטת האו"ם, במעשי רצח ובהתנפלויות על ערים ויישובים יהודיים. ביום ה באייר תש"ח (1948), בשעות אחה"צ של יום השישי, התכנסו מנהיגי היישוב, חברי מועצת העם, והכריזו על הקמת מדינת ישראל. בלילה שלאחר מכן פרצה מלחמת השיחרור בין כל צבאות ערב לבין היישוב היהודי. בתום חודשי המלחמה נחתמו הסכמי שביתת הנשק עם צבאות ערב וכך נקנתה עצמאות מדינתנו בדם רב.

יד באייר - פסח שני. מי שלא יכול היה להקריב את קורבן הפסח בבית המקדש בערב פסח, היה מביא את הפסח ב-יד באייר, והיה לו אז יום שמחה. ולכן אין אומרים תחנון בתפילה ביום זה. יש הנוהגים לאכול ביום זה מצה שנשארה מפסח, לזכר קורבן הפסח שנאכל עם המצות. מועד זה של פסח שני, ניתן לבני ישראל בשנה השנייה ליציאת מצרים. הקב"ה ציווה אז שבני ישראל יקריבו את הפסח במועדו (אף-על-פי שבני ישראל היו עדיין במדבר), אולם נמצאו אנשים שהיו טמאים ולא יכלו להקריב הפסח, הם ביקשו שתינתן להם הזדמנות נוספת להקרבת הפסח. כשראה ה' שהם משתוקקים לזה בכל ליבם, נתן להם מועד שני לתקן את מה שחיסרו ב-יד בניסן.

יח באייר - לג בעומר. לפי המסורת ב-לג בעומר נפסקה פטירתם של עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה. לפי ההלכה אין אומרים בו תחנון, אין מתענים בו, פרט לחתן ביום חופתו, ונישאים בו (מנהג הספרדים להינשא למחרת ב-לד בעומר). בישראל הוא חג הגבורה. לפי דעה אחת פרץ בו מרד בר-כוכבא ולפי דעה אחרת נחל בו בר-כוכבא ניצחון מסוים במלחמתו ברומאים. בתפוצות ישראל נהגו המלמד ותלמידיו, וכן בני נוער, לצאת ביום זה לשדה, למרחבים, לשחק בחץ וקשת, מנהג המזכיר את מרד בר-כוכבא, שלמרות שנכשל נטע את רוח הגבורה בישראל לדורות.

ניתנו טעמים נוספים לייחודו של יום לג בעומר. באותו יום החל המן לרדת לבני ישראל במדבר, בו ביום יצאו רבי שמעון בר יוחאי (רשב"י) ובנו אלעזר מן המערה שבתוכה הסתתרו מהחיילים הרומאים שביקשו את נפשם. ב-לג בעומר הוסמכו בידי רבי עקיבא, רשב"י וארבעת חבריו בעת שהסמיכה הייתה אסורה. באותו יום היה גילוי סודות התורה בידי רשב"י. יש אומרים שביום לג בעומר נישא רשב"י. לראשונה נמצא בקבלת האר"י רשב"י נפטר ביום זה ולפיכך נקבע בספר "חמדת ימים" ללמוד לזכרו. על-פיו נערך תיקון מיוחד ללימוד בלילה וביום. מראשית המאה התשע-עשרה נהגו הספרדים בצפת להוליך למירון, בערב לג בעומר, ספר תורה בשירה ובריקודים תחת חופה מקושטת. כיום, בנוסף לעלייה לקברו של רשב"י, נוהגים בני נוער ברחבי הארץ להדליק מדורות ולבלות סביבן בשירה ובריקודים.

כו באייר תשכ"ז (1967) - פרצה מלחמת ששת הימים. במשך למעלה מעשר שנים מאז מבצע קדש תשט"ז (1956) נמשכו התקפות הפדאיון (מחבלים) על יישובים בארץ. גברו האיומים של הערבים להשמיד את ישראל. באביב תשכ"ז (1967) הורחק - לפי דרישת מצרים - כוח החירום של האו"ם מרצועת עזה, מסיני ומשארם א-שיד, שם הוצב מאז מבצע קדש. מצרים סגרה את תעלת סואץ ואת מיצרי טיראן לספינות ישראליות, ובכך נחסם המוצא הישראלי היחיד למזרח, ששם היו מקורות הנפט העיקריים שלה. ישראל נכנסה לכוננות וערכה גיוס מקיף. הוקמה ממשלת ליכוד לאומי.

עם פרוץ המלחמה, שנמשכה שישה ימים בלבד, פרצו חילות השריון, הרגלים והצנחנים את המערך המצרי, הגיעו עד תעלת סואץ ושיחררו את מצרי טיראן ושארם-א-שיד.

על אף אזהרות ישראל, הצטרפה ירדן למערכה וירושלים הופגזה. כוחות ישראליים שיחררו את ירושלים המזרחית מידי הירדנים, את העיר העתיקה - כולל הכותל המערבי והר הבית - ואת יהודה ושומרון, והגיעו עד הירדן. בצפון נכבשה רמת הגולן עד למעבר קוניטרה. כשנסתיימה המלחמה ב-10 ביוני שלטה ישראל בכל ארץ-ישראל המערבית, במרחבי סיני וברצועת עזה.

כז באייר תשס"ו (2006) - הכפר השיקומי הראשון בעולם "עלה נגב" יוצא לדרך.

"עלה נגב", הכפר שנועד לאכלס כ-200 מתבגרים פגועי מוחין בדרגות הקשות ביותר, הוא ניסיון ראשון ומהפכני מסוגו שבא לספק את כל צרכיו של האדם החריג ומטרתו לרכז במקום אחד את כל המשאבים הדרושים על מנת ליצור עבורו סביבת חיים בה יחוש בנוח וירגיש שייך.

הפרויקט מאמץ גישות ושיטות טיפול יצירתיות מהמתקדמות בעולם בתחום הפיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, טכנולוגיה שיקומית ומסייעת, בריכה הידרותרפית ועוד. יו"ר עמותת עלה נגב, אלוף במיל' דורון אלמוג אמר שהפרויקט הוא בבחינת ציווי מוסרי המעיד יותר מכל על מידת רגישותנו ואנושיותנו להיות קשובים לקולם של החלשים ביותר בחברה הישראלית.

כז באייר תרצ"ט (1939) - נוסד נמל תל אביב.

במרד הערבי נמלי יפו וחיפה הושבתו על ידי הפועלים הערביים כדי לפגוע במשק היהודי, ובכך נותק הקשר העיקרי דאז בין היישוב לבין היהודים ברחבי העולם. בלחץ היישוב נעתר הנציב הבריטי לבקשה לפתוח נמל חדש בתל אביב. היישוב היהודי התגבר על המחסור בעובדים הערבים ואת מקומם תפסו עובדים יהודים. הערבים לא רק שלא השיגו את מטרתם, אלא השיגו תוצאה הפוכה והוא שיגשוג המשק היהודי בארץ.

כח באייר תשכ"ז (1967) - יום שחרור ירושלים. שיאה של מלחמת ששת הימים בשנת תשכ"ז היה ביום ג', כח באייר, כאשר חדרו כוחות צה"ל לעיר העתיקה, אשר הייתה בידי ירדן 19 שנה, ושיחררו את הר הבית ואת הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו. יום שחרור ירושלים, נקבע לדורות כ"יום ירושלים". מועצת הרבנות הראשית קבעה כי יש לומר קטעי תפילה מיוחדים ואת תפילת ה"הלל". נוהגים ביום זה לעלות לירושלים ולחגוג ליד הכותל המערבי, כביטוי של תקווה לקיבוץ כל נדחי ישראל ולגאולה השלימה, וכאות הזדהות עם בירת ישראל.

כח באייר תשס"ה (2005) - יום ירושלים ויום זיכרון לעליית יהודי אתיופיה. במשך שנים רבות יהודי אתיופיה ייחלו וקיוו לעלות לארץ-ישראל, לציון, אך לא עלה הדבר בידם. בשנת תשד"מ (1984) מדינת ישראל אירגנה באופן מיוחד מבצע תחת מעטה של סודיות והטיסה יהודים מאתיופיה.

מבצע זה כונה "מבצע משה" וניסיון נוסף בשנת תשנ"א (1991) כונה "מבצע שלמה". יהודי אתיופיה הצטרפו, במיוחד ב"מבצע משה", לעשות את דרכם ברגל תוך מאבק בתנאים הקשים בדרך, של רעב, מחלות ופורענות. בכל השנים מאז עלייתם, בחרו אנשי העדה לזכור את האירועים ואת התלאות שעברו עליהם, ביום ירושלים. בשנת תשס"ה הממשלה הכריזה כי יום ירושלים יהיה יום הזיכרון הממלכתי לעלייתם ארצה וגם הזיכרון לאלה שמתו בדרך והטקס יתקיים בהר הרצל. אנשי העדה, בסיוע המדינה, מתכוונים להקים בקרוב אנדרטה להנצחת אלפי הנופלים.

אתרים

מוזיאון חדש: נפילתו ושיחרורו של הרובע היהודי

תושבי הרובע היהודי בעיר העתיקה עמדו על סף שבירה מוחלטת. חודשים של מצור, שגרמו למחסור חמור במזון ובתרופות, וחמור מכך, לעשרות הרוגים ופצועים מירי חיילי הלגיון הירדני - עמדו להכריעם. קריאות הזעקה שלהם לעזרה נעשו תכופות יותר ונואשות יותר, אך זו בוששה להגיע.

ביום שישי, יט באייר תש"ח, הצטמק השטח שבשליטת מגיני הרובע למאה מטרים רבועים בלבד. בתום אותו יום, ליל שבת-קודש פרשת בחוקותי, יצאה משלחת רבנים אל מיפקדת הלגיון כדי לסכם את תנאי הכניעה. בין הדברים סוכם כי הלוחמים יילקחו בשבי; הפצועים קשה והאזרחים יועברו לירושלים החדשה, שבשליטת היהודים, והנשק יימסר לירדנים. אבל הירדנים לא עמדו בדברתם ונטלו בשבי גם זקנים וילדים. הם הוסעו לירדן ושהו שם כמה חודשים, עד שיחרורם.

התעקש להישאר

אחד השבויים היה ר' דוד וורומינסקי, יהודי חסידי, שכמו רבים מתושבי הרובע, לא הסכים להתפנות כשאפשר היה, התעקש להישאר ברובע כדי להגן עליו בגופו. אשתו ההרה פונתה מהרובע עם יתר הנשים. כעבור חודשים מספר ילדה בת, היא אימו של ר' מאיר רובינשטיין, כיום מזכיר "החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי".

והשנה, חמישים ואחת שנה לאחר נפילת הרובע ושלושים ושתים שנה לאחר שיחרורו מחדש בכ"ח באייר תשכ"ז, נחנך המוזיאון החדש להנצחת "המאבק האחרון על הרובע". במוזיאון, השוכן במרכז הקארדו שברובע, מוצג שלל עדויות למלחמה האמיצה והעקשנית שניהלו תושבי הרובע בעזרת קומץ לוחמים מבחוץ בצבא הירדני.

המת קם לתחייה

במוזיאון אפשר למצוא מיגוון ספרים העוסקים בחיי היהודים ברובע, קודם כיבושו על ידי הירדנים ובמהלך ימי המלחמה, וכן תמונות ומסמכים לרוב. ישנה תמונה בה נראה יהודי מוטל בחדר המתים של "משגב לדך" כשפניו מכוסות. ההסבר לתמונה: "איש זה נפצע קשה והכול היו בטוחים כי כבר מת. חלפו כמה שעות ובאיש ניכרו סימני חיים. היהודי הזה חי וקיים עד עצם היום, לאורך ימים ושנים טובות".

לצד אלה מציג המוזיאון רימונים פרימיטיביים, שהכינו תושבי הרובע הנצורים מקופסאות שימורים; קסדה מנוקבת בכדור; אקדח שהצליח אחד השבויים (פינחס אסטרייכר) להחביא בתוך כיכר לחם, לכל אורך תקופת השבי בירדן, ועוד. אהרון לירון (אלטשולר) מציג אוסף סיפורים ואפיזודות שליקט ואסף בימי השבי מפי חבריו הלוחמים שנשבו.

תפילות במחברות

מרגשות במיוחד הן ארבע מחברות, גדושות תפילות ופיוטים, בכתב-ידו של הרב ברוך חיים עמדי, בעת שהיה בשבי הירדני. עמדי, שחשש פן תאריך תקופת השבי זמן רב, כתב על-פי זיכרונו את תפילות ראש השנה ויום הכיפורים וכן מוסף לראש חודש, לבל יישכחו. המחברות נשתמרו היטב אצל בני משפחתו ונתגלו לאחרונה.

"פתיחת המוזיאון היא שלב נוסף וחשוב במאמצי החברה לתעד את סיפור חורבנו ותקומתו בחסדי ה' של הרובע היהודי, והנצחת זכר גיבוריו וקדושינו" - דברי מנכ"ל החברה.

המיצפים - גבולות, רביבים ובית-אשל.

בליל ה-12 במאי 1943 יצאו לנגב 12 חברים, בהם חקלאים, טרקטוריסטים, אנשי ביטחון ודוברי ערבית. הם הגיעו לעזה, חאן-יונס, פנו דרומה-מזרחה דרך החולות עד לחלקת "אבו זבורה" שנקנתה עבורם על ידי הקק"ל.

האוהלים והציוד נפרקו, אך תחילה הקימו סככה לאורחים צפויים. בטרם הספיקו לנעוץ את עמודיה וכבר עמדו סביבם בדווים והצטרפו להקמת הסככה. מיד נשלף הציוד הדרוש לשפיתת הקפה וכבר נמזג פינג'אן ראשון לאורחים שנהרו ל"מדאפה אל-יהוד" (חדר האירוח של היהודים).

כך קם מיצפה גבולות - חלוץ המיצפים בנגב. בעיקבותיו עלו המיצפים רביבים ובית אשל, תחת מסווה של תחנות מחקר חקלאיות.

מטרות המיצפים היו שמירה על הקרקע שנרכשה, לימוד והכרת תנאי הקרקע והאקלים לקראת פיתוח חקלאות והקמת יישובים נוספים בעתיד.

את רעיון המיצפים הגה יוסף וויץ - יו"ר הקק"ל בתקופה זו. הוא ראה בניסיון זה גם מבחן פוליטי ליחסם של הבריטים להתיישבות יהודית בנגב, על רקע "הספר הלבן" של שנת 1939.

הבעיה המרכזית של המתיישבים, מאז ועד היום, היא בעיית המים. מיעוט המישקעים חייב אגירה טובה של כל טיפת מים. ניכרו בריכות בטון תת-קרקעיות ומעליהן מישטחים בשיפוע קל שכוסו בזפת. מי הגשמים רוכזו במישטחים ונקוו בבריכות.

130-100 מ"מ גשם הספיקו למלא את הבריכות. המים שימשו לשתייה, ובתוספת מי ביוב גם להשקייה. זו נעשתה בדליים אל גומות עצי הפרי השונים שניטעו. כמו כן, הובאו, אחת לכמה ימים, מים במשאיות מיד-מרדכי דרך עזה, חאן יונס ורפיח.

בשנת 1947 הניחה חברת "מקורות" את צינור המים הראשון לנגב המערבי מאזור השאיבה בניר-עם.

מטרה נוספת וייחודית של המיצפים הייתה קשירת יחסי שכנות טובה עם האוכלוסייה הבדווית בנגב. הבדווים לא הכירו את היהודים וכאן ניתנה להם אפשרות לבקר, ללגום כוס קפה ולשוחח שיחת רעים. הם לא ראו בהתיישבות היהודית איום והפיקו ממנה גם תועלת מעשית. בעיקר זכו לשירות רפואי של הרופא ד"ר ישראל דיאמנט, שהתנדב להיות במיצפה ושימש כרופאם העיקרי.

הקיבוץ היה במצור מצרי, אך חבריו בסיוע לוחמי הפלמ"ח הצליחו להדוף את הכוחות המצריים לאחר קרבות קשים. נזק רב נגרם לנקודה.

לאחר המלחמה הגיעו הכשרות חדשות, הוקם מפעל לעיבוד וליטוש יהלומים. נקודת הקבע נבנתה צפונית למיצפה. צינור מים מתוקים הגיע בשנת 1956 והקיבוץ החל לפתח משק חקלאי. היום יש בו רפת גדולה, גידולי שדה, מפעלי פלסטיק ומערכות איוורור לרכב, תאגיד תיירות ובית ספר למחשבים. גם המצפה שוקם ושוחזר ומהווה מוקד תיירות אשר הוכרז "אתר לאומי".

מצפה רביבים

המוזיאון - קיבוץ רביבים

מטרת המוזיאון ללמד את תולדות ההתיישבות בנגב, התתיישבות הציונית בעת החדשה, שיטות ההשקיה והחקלאות, עמידה והתגוננות במלחמת העצמאות. במקום שילוב של מוזיאון ומוזיאון פתוח. נשמרו האתרים והחפצים מהשנים 1943-1949: עמדות, בונקרים ותעלות קשר. בטירה עצמה נמצאים חפצים וכלים הממחישים את החיים בתקופה זו: חדרי קשר ומגורים, מקלחת, חדר אוכל, חדר תרבות, צריף, חדר נשק, תצוגת כלים חקלאיים וטרקטורים ראשונים. בנושא ההשקיה מוצגים הסכר, תעלה מובילה, בריכות, ערוגות מפולסות וערוגות להשקיה במים מלוחים.

באתר מוצעים שני מסלולי סיור מודרכים, האחד בן 2 שעות והשני בן 4 שעות, הכוללים צפייה בחיזיון אור-קולי בן 15 דקות. המוזיאון מקיים ימי עיון וקורסים. במקום מתקיימת פעילות חינוכית ענפה: הפעלות בנושאים מגוונים; פעילות של"ח - שילוב טיול ומחנאות; תוכנית ייחודית לבנות-מצווה ולבני-מצווה; מיפגש עם תיאטרן הנגב; טיול ג'פים בעיקבות לוחמי תש"ח. הפעילות מותאמת לגילאים שונים.

כתובת: קיבוץ רביבים, ד"ר חלוצה, נגב 85515, טל' 08-6562570, 08-6562638, טלפקס 08-6562607.

דוא"ל: www.mitzpe.revivim.net

לפרטים: עופר יוגב, טל' 054-7919043

הדרכה: לקבוצות בלבד - בתיאום מראש.

הפעלות: בתיאום מראש.

משך הביקור: שעה וחצי עד שעתיים וחצי.

חומר רקע: ניתן להשיג במקום דפי הסבר ודפדפות.

אפשרות לפיקניק בפארק תמרים הסמוך למיצפה.

בדרך האתרים - מס' 16

??

ד"ר עמנואל בן-נאה

נא לזהות את האירועים, האישים והאתרים הקשורים, ישירות או בעקיפין, לחודשי ניסן-אייר המרומזים בכל השאלות הבאות, לכתוב משפט אחד או שניים ולשלוח למערכת עד סוף חודש אייר.

עסקנו קצת במגילת אסתר, אם כך, בוודאי ובוודאי כדאי שנעיף מבט ביהלום המלוטש, שקורין לו שיר השירים. שירה של האהבה האין-סופית והאלמותית, שליוותה את העם שזקוק לה כל כך, ובייחוד באלה הימים.

הם היו שם הרבה הרבה שנים. לא במקום אחד, ולא בין ידידים גדולים. פעם במצוקתם פנו אל הנשר הגדול, והוא בידו הידועה כתב להם איגרת ובה פרקי הדרכה ונחמה. קראו הם בשקיקה את מגילת השיר, שלהם לחשה-גילתה על הבטחה, שתחילתה "אמרתי", והם, בלי פרשנויות מפולפלות, אמרו: הבטחות יש לקיים! ובאותה שנה, המרומזת באותו פסוק, קיימו בגופם "לכה דודי לקראת כלח". נשמע קל!! לא ולא!! המדבר עמד בדרכם וגבה את דמי המעבר שהוא רגיל לגבות. בני-המדבר, הידועים ולא לטוב, גבו את חלקם, אבל העורגים הגיעו וקיימו את הבטחתם. ועוד רמז מי שרש"ש בליבו - מובטח לו שאינו רש!! התדעו במי מדובר?!

בשירת הים עמדו עבדים מפוחדים, ראו וייראו. וגם אמרו מה שאמרו, ועוד איך!! בשיר האהבה שלנו מוזכר המלך המשעבד, והפעם רק כספח, לתיאור נלבב ומלהיב יותר. הפעילו את דמיונכם!!

האהבה חובקת הכל. אינכם מאמינים, מה!
קואליציה מקיר-אל-קיר מתוארת בפסוק אחד, וכולה שופעת אהבה.
נשמע הזוי, לא ולא!!! מה הוא הפסוק?

מי שלא מכיר את עירנו ויופיה - חבל!! יופיה מפורש בספרנו
והוא מחובר ליופי של עיר נוספת ואחרת. נכון, ירושלים נטלה תשעה,
אבל הכתוב מזכיר בפירוש שגם באחרות יש יופי,
וכדאי שנרגיל את עינינו לחפשו, וגם למצאו,
באחרים. בקיצור: מה הוא הפסוק??

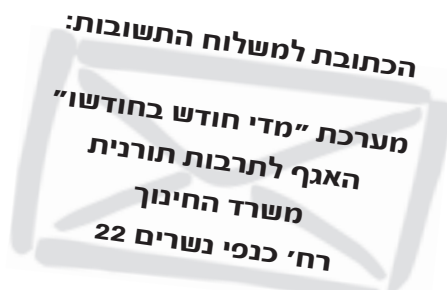
הוא היה ראש ממשלה, וגם שר ביטחון,
בלי צלולים יתירים. אבל בספרנו הוא מצוי בנווה מדבר לחופי ים המלח.
מה, מי, איפה?? לסיוע נרמז: בסמוך לרצועה, המכה בנו, מונצח שמו.

וחזרה לעיר "אשר בה בחרתי". האוהב הגדול המסתיר פניו לעיתים,
ואז גדולות המצוקות כפל כפליים, מצוי, ואפילו קרוב מאוד.
הוא, בסך הכל, מצדו השני של מיבנה שבין סדקיו מוטמנים כיסופים,
תחינות ומשאלות כה רבים. במה מדובר?
ורמז קל: הפסוק מצוטט במקורותינו, וחכמינו אומרים לנו
שהאוהב-האהוב נמצא בו כל היום, מציץ וגם משגיח!!

פתרונות לחידון בדרך האתרים מסי 15 בחוברת הבאה

הזוכים בחידון "בדרך האתרים" מס' 15

הדסה מרזר

או באמצעות הדואר האלקטרוני: aryehwe@education.gov.il

חומר עיוני למדריכה

למהות חג החירות בחודש האביב / ד"ר אברהם גוטליב

חג הפסח, הוא אחד משלוש הרגלים שבו אנו חוגגים את חג הפסח - חג החירות, בחודש החירות חודש ניסן, שהוא ליתר דיוק: חודש האביב, כפי שמדגישה התורה לראשונה בפרשת בא, מבלי להזכיר את חודש ניסן:

היום אתם יוצאים בחדש האביב (שמות יג, ד)

כך גם בפרשת משפטים (שמות כג, טו), בפרשת כי תשא (שמות לד, יח) ובפרשת ראה (דברים טז, א).

יש להבין, מדוע תקופת האביב הוא זמן יציאת מצרים וחג הפסח?

במסכת ראש השנה (דף ז, ע"א) נאמר:

אניזהו חודש שיש בו אביב – הווי אומר זה ניסן, וקרי ליה ראשון.

הגמרא שואלת, באיזה חודש יש את השעורה הבשלה הנקראת אביב: "כי השערה אביב" (שמות ט, לא)? ומשיבה שזה חודש ניסן וקורא אותו ראשון שהוא "ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (שמות יב, ב).

יוצא אפוא, שהתורה תמיד בציינה חודש האביב, רומזת לחודש ניסן ומתכוונת למהותו של החודש שהוא זמן האביב כתקופה. כך מבאר היטב רש"י (בפירושו לשמות יג, ד), על פי מדרש ההלכה מכילתא דרבי ישמעאל (בא פסחא טז):

בחודש האביב - וכי לא היו יודעים באיזה חודש? אלא כך אמר להם: ראו חסד שגמלכם, שהוציא אתכם בחודש שהוא כשר (=נוח) לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים. וכן הוא אומר "מוציא אסירים בכושרות" (תהלים סח, ז), חודש שהוא כשר (=נוח) לצאת.

תקופת האביב - שבה חל חג הפסח, שבו יצאנו ממצרים - נקבעה כעונה אקלימית נוחה ליציאה לדרך, כאשר בעונה זו מזג אוויר נוח והשעורה כבר הבשילה, לכן מדגישה התורה בפרשת ראה:

שמור את חודש האביב ועשיית פסח לז' אלהיך (דברים טז, א)

דהיינו להקפיד שחג הפסח יחול תמיד בתקופת האביב, וכאשר זה לא מסתדר, אז יש לעבר את השנה, כדי שחג החירות יחול באביב.

יתר על כן, חג החירות במעבר הבין-תקופתי, מסמל סולידריות של הטבע, כאשר השינוי הוא לא רק בסטאטוס - במיקומם של בני ישראל, בצאתם ממצרים, בדרכם לארץ-ישראל, אלא גם, באקלים ובעונה. לפנינו סממן של שינוי מצב מוחלט והתחדשות - זה כמו לפתוח דף חדש - התחלה חדשה ושיפור מצב הרוח לעתיד טוב יותר. משיעבוד לגאולה ועד לגאולה השלימה.

עיון במושג חירות

פרופ' שמואל הוגו ברגמן (בשיחה לעיתון) - "באשר לעניין החירות בקשר עם חג הפסח, אין זה עניין פשוט. העניין מסובך מאוד. כי מצד אחד אנו קושרים אותו עם חירות, אבל מצד שני, החירות שלנו אינה יכולה להיות חירות סתם, שבירת כלים, אנחנו חפצים להיות בעלי חירות כדי שנוכל להשתעבד לקדוש ברוך הוא. בובר אמר: "חירות איננה דגל - חירות היא עול". חירות היא מעמסה, משימה. אין היא סיסמה או דגל להתפאר בו. והסכנה הגדולה בחירות היא דווקא אותו היפוך, שבו הופכים את העול לדגל של הוללות, לדגל של שבירת כל הכלים".

חירות ושלוש הרגלים

הרב שלמה גורן - "תורת המועדים" - "...ישנם שלושה סוגי שיעבוד: שיעבוד פיסי ומדיני, שיעבוד רוחני-תרבותי ושיעבוד להרגלי הטבע, לתאוות ותענוגות. וכנגדם נצטוונו על שלוש חירויות: חירות פיסי ומדינית של עם ואדם, חירות רוחנית-תרבותית וחירות מכבלי הטבע, על ידי שבירת עול התאוות והתענוגות. לעומת שלוש החירויות הללו של האדם, קבעה התורה את שלוש הרגלים בשנה. חג הפסח - זמן חירותנו כנגד החירות הפיסי. חג השבועות - זמן מתן תורתנו, כנגד החירות הרוחנית והעצמאות התרבותית שלנו, וחג הסוכות בו נצטווה האדם מישראל לעזוב את ביתו ואת הנוחיות האישית והמשפחתית שלו, מסמל את החירות מכבלי התענוגות והרגלי הטבע של האדם.

מהלכות פסח

תענית בכורות השנה כבכל השנים הרגילות בערב פסח, יום שני, יד בניסן

כל בכור חייב לצום לזכר הינצלם של בכורי בני-ישראל במכת בכורות במצרים, ונהגו להקל ולהדר לאחר סעודת מצווה (כגון סיום מסכת), ולאכול מן הסעודה.

עיקר מצוות ליל הסדר

לחוות את היציאה ממצרים על-ידי:

- סיפור יציאת מצרים** - מצוות עשה היא לספר בליל הסדר ביציאת מצרים וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.
- אכילת מצה** - כדי לזכור שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ בשעת יציאת מצרים.
- אכילת מרור** - כדי לזכור שמיררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.
- שתיית ארבע כוסות** - כנגד ארבע לשונות של גאולה (והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי).
- אכילת קורבן פסח (בזמן המקדש). בימינו **אוכלים את האפיקומן** לזכרו.

תפילות מיוחדות בפסח

ביום א של פסח גומרים את ההלל אבל בימי חול המועד ושביעי של פסח אומרים רק חצי הלל, משום שאז טבעו המצרים בים סוף שגם הם היו מעשה ידיו של הקב"ה (על-פי המדרש). בתפילת המוסף של יום ראשון של החג מוסיפים **תפילת טל**. מיום זה ועד שחרית של שמיני עצרת אומרים בתפילת שמונה עשרה **מוריד הטל** במקום משיב הרוח ומוריד הגשם. בשמונה עשרה של חול אומרים **ותן ברכה** במקום ותן טל ומטר לברכה. במשך כל ימי החג מוסיפים את תפילת **יעלה ויבוא** בתפילות ובברכת המזון. בשבת חול המועד פסח נוהגים לקרוא במגילת **שיר השירים** - סיפור האהבה בין הקב"ה לעם ישראל - שהיא אחת מחמש המגילות.

ברכת האילנות

הרואה אילנות מלבליים באביב, מברך ברכה מיוחדת: "שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובים לְהִנּוֹת בהם בני אדם". אבל אם מברכים על האילנות - מה טעם מזכירים כאן את הבריות?

כדי שיזכור האדם, בראותו את האילנות - שהאילנות היו כעצים יבשים כל ימות החורף, והנה נתחדש בהם הלבנון - כך הוא האדם, גם אם דומה הוא בעיני עצמו כאילו אין לו עוד תקנה, כאילו הוא עץ יבש - אין הדבר כן, אלא גם הוא יכול להיות ירוק ורענן כאותו עץ. על כן מזכירים בברכה גם את הבריות - שנמשלו לעצים, למען יתבונן האדם ויפיק לקחי מוסר (על פי בן איש חי).

מדיני ספירת העומר

1. במוצאי יו"ט ראשון בתפילת ערבית מתחילים לספור ספירת העומר. הספירה נמשכת עד ערב שבועות.
2. מצווה על כל אחד לספור ספירת העומר בעצמו כמו שכתוב "וספרתם לכם", וניתן לספור בכל לשון.
3. צריך לספור ספירת העומר בעמידה, כפי שנרמז בפסוק "עצת ה' לעולם תעמוד" (תהלים לג). עצת - ראשי תיבות - **עומר ציצית תפילין** - לעולם תעמוד (על-פי החיד"א).
4. זמן ספירת העומר בלילה. ואם שכח לספור בתחילת הלילה סופר והולך כל הלילה.
5. אם שכח לספור באחד מהלילות ולא נזכר עד הלילה הבא אינו יכול לברך מכאן ואילך על הספירה, אלא יספור בלי ברכה. אבל אם נזכר מבעוד יום - יספור המניין של אותו היום בלי ברכה ועל-ידי זה יוכל להמשיך לספור מכאן ואילך בברכה.
6. מי ששאל אותו חברו בבין השמשות (לאחר שקיעת החמה) כמה הלילה לספירה? ישיבנו אתמול היה כך וכך ימים לספירה.

לוח המודעות מס' 155

תשבץ ניסן-אייר / מאת שילה הרשושים

8		7	6	5		4	3	2		1
				10				9		
	14						13		12	11
		18	17					16		15
		22		21		20				19
	25						24			23
		28						27		26
			31		30			29		
	37	36		35		34			33	32
	41		40				39			38
		45	44					43	42	
	49				48		47			46
		52					51			50
			54					53		
	60		59		58		57		56	55
	63						62			61

במאוזן: (1) סוג של מיבנה העשוי אבנים גדולות (5 צמח בעל פקעת, "מלך הביצה" (9 כינוי לחתיכת המצה הנאכלת בסוף הסעודה (11 מושב של כבוד (13 חישוב ההוצאות הכרוכות בעבודה מסוימת (14 תו מוסיקלי (15 מושב בערבה, נוסד ב-1980 (17 נאכל בליל-הסדר לזכר העבודה הקשה של בני-ישראל בבניין ובשדה במצרים (19 המכה החמישית (20 עמודה (22 האצבע הקטנה ביד (23 מתנה (24 מספר הימים לפני הפסח בו מתחילים לשאול בהלכות הפסח (כ"ח, שו"ע סי' תכט סעי' א) (25 כזה, כך (26 אחת ממכות מצרים עליה נאמר "נטה ידך על השמיים" (שמות י) (28 מספר מצוות בני נח (29 סוף (31 פקודה שהיא גם פרשה (32 מין ירק, אחת הדעות שהיא החזרת לטיבול בליל-הסדר (34 צייר ומאייר ספרים (1894-1951), נודע באיוריו להגדה של פסח, מגילת אסתר ומגילת העצמאות של מדינת ישראל (36 סוג של צמח ממשפחת הפרפרניים (38 כינוי ליישוב קטן הסמוך למקום יישוב גדול (39 יישוב בגליל, קרוי על שם יישוב עתיק בשם זהה שהיה בסמוך, מוזכר במגילת אביתר בן אליהו הכהן, אחרון גאוני ירושלים, סביבו קברי צדיקים רבים מתקופת המשנה והתלמוד (41 אציל, נכבד (ירמיה כז) (42 ראשון המתיישבים באהל (בראשית ד) (44 עת (46 נאמרת אך ורק בחודש ניסן (שו"ע או"ח סימן רכו) (50 משקה העשוי מחליטת עלים (51 כפר בגליל-העליון מתקופת המשנה והתלמוד, בסמוך לו מצויה מערת קברי אביי ורבא, כפי המתואר ב"שער הגלגולים" (הקדמה לו) לר' חיים ויטאל מפי האר"י (הקדוש (52 זו (55 רב, מקובל, סופר ומשורר (1707-1744), מחבר "מסילת ישרים", נפטר בעכו ב-כו באייר תקי"ד (ר"ת) (59 מטאורולוג (61 הבל (62 נשיאה השני של מדינת ישראל, נפטר ב-כט בניסן תשכ"ג (23 באפריל 1963) (63 סיעה.

במאונד: (1) סימניו של ר' יהודה למכות מצרים (מדרש ספרי ומן ההגדה) (2 מילת שלילה (3 סף (4 שאינו זו (5 יופי, חן (6 לא קם כמותו ממש עד משה (1138-1204), נולד ב-ט בניסן ד'תתצ"ח, מכונה "הנשר הגדול" (ר"ת) (7 במספר כזה של טעמים היה מטהר תלמידו ותיק בייבנה את השרץ (עירובין יג:) (8 מצווה שרובה נאמרת בחודשי ניסן ואייר (10 השמעת דברים בטלים (12 אזור נרחב ברוסיה, שימש בעבר כמקום הגליה לאויבי המשטר הקומוניסטי (14 מסובך, קשה להתרה (כ"מ) (16 אם המרגלית (18 סוד (20 מזלו של חודש ניסן (21 חלל (27 יחידת זמן (28 מזלו של חודש אייר (30 עיר בסמוך לנהר הירדן, על חומת העיר העתיקה שלה תלו הפלשתים את גופת שאול המלך (שמואל א לא) (33 הריסה, ניתוח (34 שגיאה, שגגה (35 חוט מתוח למדידה (37 אין אומרים אותו בחודש ניסן (שו"ע תכט סעי' ב, קיצור שו"ע סימן כב סעיף ח) (39 אות באלפבית היווני (40 הפרשה רירית בחלל האף (43 מלחין גרמני מפורסם (1685-1750) (45 לחם המדבר (46 אבי משפחת חכמים מכובדת שהחזיקה את מוסד הנשיאות מאז מותם של שמעיה ואבטליון ועד שויתרו על כהונה זו להלל הזקן (פסחים סו.) (47 הנרצח הראשון (48 משמח לבב אנוש (תהילים קד), נשתה 4 פעמים בליל-הסדר (49 כזו עושים הבכורים ביי"ד בניסן (53 ביום זה בחודש אייר חל יום ירושלים (54 היום בחודש ניסן בו חל יום הזיכרון לשואה ולגבורה (56 בגד-שרד (57 מרכז (58 שלוח (59 שיש בו נשמה (60 אבל, אולם.

ראה פתרונות בסוף הגיליון

פסיפס קהילות ישראל

מאת שמחה סיאני

יהודי סוריה ולבנון - מימי קדם ועד ימינו - חלק ד'

בגיליון 171, שבט - התשס"ז, הבטחתי לכם, שאביא את תולדות יהודי סוריה ולבנון משנת 1974 ועד היום. אך "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" (משלי יט, כא). נקרתה לפניי הזדמנות פז, כאשר פגשתי את מר **יוסף כהן סבטו**, "אסיר ציון" מסוריה. איש אציל, בן יהדות חאלב, שסיפר לי את סיפורו המופלא.

ברצוני לשתפכם בסיפור זה והריחו מובא לפניכם:

יוסף כהן סבטו נולד להוריו: **רפאל ו' חידה**, בעיר קמישלי שבסוריה בשנת 1965.

בשנת 1967, היה מצב קהילת היהודים בסוריה קשה מאד וזאת בשל מלחמת ששת הימים. יהודים לא הורשו לצאת מבתיהם במשך שישה חודשים תמימים! הם נאלצו למכור את כל הזהב שברשותם לגויים, שהיו קונים להם תמורתו מצרכי מזון. את כל האוכל הכינו בבית: אפו לחם, עשו גבינות, הכינו ריבות ועיבדו מזון בצורות שונות, כדי שיחזיק מעמד מספר שבועות ולא יירקב או יתלע.

קמישלי, היא עיר קטנה בסוריה, בה חיה קהילה גדולה של יהודים. יוסף ואחיו למדו בבית הספר "שמואל" עד שנת 1980. "בשנה זו היו מהומות בסוריה. האחים המוסלמים רצו לעשות מהפך ולקחת

את השלטון מידי העלאוויים ששלטו אז (ועד היום). ההורים שלי החליטו לברוח לארץ ישראל. זו הייתה הבריחה הראשונה שלי", מעיד יוסף.

משפחתו ועוד שתי משפחות יצאו לכיוון תורכיה, כדי לעבור את הגבול ומשם תיכננו להגיע לארץ ישראל. אך למזלם הרע, נתפסו בני המשפחות על ידי סוכני השלטון הסורי והושלכו לכלא.

יוסף היה אז ילד בן 15. היה לו אח קטן ממנו (13), שלושה אחים גדולים יותר (17, 19, 21) ואחות אחת בגיל 24. יוסף ובני משפחתו עברו מסכת חקירות ועינויים במרתפי בית הכלא הסורי. היו אלה נציגי המודיעין הסורי שחקרו אותם. חוקר אחד היה מעביר אותם לחוקר שני והלאה לחוקר שלישי... והשאלות היו רבות וחוזרות בווריאציות שונות: "לאן אתם רוצים ללכת? מי איש הקשר שלכם? לאיזה מדינות אתם רוצים להעביר מידע? האם יש לכם קשר עם המודיעין הישראלי?"... ועוד שאלות בלי סוף.

"בתחילת החקירות קיבלנו מכות חשמל", מספר יוסף ועיניו מתלחחות. "חיברו לידיים ולגוף שלנו חוטי חשמל והפעילו..."

כל פעם היו מעלים את מתח החשמל, אם התשובה לא מצאה חן בעיניהם, והצעקות שלנו, עד לב השמיים... הם היו מלגלים עלינו ואומרים: 'רציתם ללכת לארץ ישראל, הא? עכשיו נראה לכם מה זה ללכת לארץ ישראל', העלו שוב את מתח החשמל וקיללו אותנו בלי סוף".

יוסף, כילד, עבר עינויים נפשיים רבים: הסוהרים היו מבזים את אביו ואת אימו, היו מקללים ומדברים בה סרה, כאילו היא אישה מהרחוב ויוסף הקטן היה מתייסר ומרגיש חוסר אונים נורא. היו גם השפלות ועינויים פיזיים נוספים על מכות החשמל: יוסף מביא כדוגמה, שהיו מוציאים אותם בלילה, מחוץ לתאיהם, מסירים את נעליהם ובגדיהם ומבקשים מהם לרוץ ולהתגלגל על קוצים גדולים שצמחו בשדה. הקור היה נורא והסבל רב כשהקוצים היו נתקעים בגב ובכל חלקי הגוף, בלא יכולת לשלפם החוצה.

דוגמה נוספת: "היו קוראים לכל הילדים בלילה ומתחילים לשפוך עלינו מים, לקלל ולצחוק עלינו. היו אומרים זה לזה: 'אתה רואה את היהודים האלה עם מכנסיים? עכשיו תורידו כולכם את המכנסיים', ותוך שהיינו עושים את רצונם, בא אחד הסוהרים ונותן מכה על העורף של אחד הילדים, בהפתעה, ושהוא היה נופל מעוצמת המכה ובוכה, היו צוחקים וחוזרים על היתרגיל הזה פעם אחר פעם..."

"שישה חודשים היינו בבית הסוהר", המשיך יוסף לספר: "וכשיצאנו מבית הסוהר, לא היה בידינו כסף, לא לחם, לא בגדים, כלום! ממש כלום! נאלצנו לשחזר את חיינו מחדש: להתחיל לעבוד ולחזור איכשהו ללימודים".

בשנת 1980 היה יוסף בכיתה ז'. בשנת 1985 סיים את לימודיו ואף עשה בחינות בגרות. במקצועו, היה צורף ומשווק זהב. יוסף ואחיו פתחו בית מלאכה קטן לצורפות, שכרו שני חדרים והתחילו לעבוד. מהרווח עברו כל תכשיט שמכרו, הפרישו כסף לקניית כלי עבודה. תוך שנה קנו את כל הכלים הנחוצים לעבודת הצורפות. האחים חילקו את העבודה ביניהם: בבוקר היו לומדים ואחרי הצהריים עובדים. "אני הייתי איש השיווק", מספר יוסף. "הייתי נוסע לדמשק ומשווק את הסחורה: צמידים, טבעות וכל מידי תכשיטי זהב, בעבודת יד. דמשק היא כמו תל-אביב, עיר גדולה ותוססת. היינו משווקים כמעט שבעה שמונה קילו זהב בשבוע ומרוויחים עשרת אלפים לירות. אני הייתי גובה את הכספים המגיעים לנו, וכשהייתי חוזר לבית המלאכה, היינו מחלקים את הרווחים שווה בשווה בין כל האחים".

בשנת 1990 הכיר יוסף את לבנה. האהבה ביניהם ניצתה והם החליטו להינשא, אך הוריו חשבו אחרת. לבנה באה ממשפחה דלת אמצעים ואילו יוסף בא ממשפחה מכובדת יותר ומבוססת כלכלית, ממשפחה של צורפי זהב.

יוסף ולבנה החליטו להינשא, למרות הכול, לעבור את הגבול הסורי ולהגיע לארץ ישראל.

"קשרנו קשר עם אנשים, הגענו לכפר בו הם גרים, שילמנו להם מאה אלף לירות כמעט, היה זה הכסף שהשתכרנו משנת 1987 ועד 1990, ולמחרת בבוקר עברנו את הגבול. לא העלינו בדעתנו שאחד המבריחים היה מלשין, שהכין את אנשי הביטחון הסורי וסיפר להם על כוונתנו. הם הכינו לנו מארב וברגע שעברנו את הגבול הם חיכו ולא נתנו לנו לעבור את הנהר. התחילו יריות באוויר, נשכבנו על הקרקע והם שמו אזיקים על ידינו מאחורי הגב, קשרו את עינינו במטפת והובילו אותנו לבית המעצר.

שמונה ימים תמימים, יום ולילה, עינו אותנו עינויים קשים, בעיקר עינו אותי במכות חשמל ובמכות קשות בכל חלקי גופי. את לבנה גם עינו, אך לא פיזית, אלא בהשפלה מילולית מכאיבה ביותר, שלעיתים כואבת יותר מאשר מכות פיזיות. הם אמרו לה: 'ניקח את יוסף, אם לא תאמרי לנו כל מה שאת יודעת, נכה אותנו מול העיניים שלך ואחר כך נהרוג. את תהיי אשמה במותו'.

היינו לבד, שני אנשים צעירים ללא כל משפחה ובני משפחה תומכים מסביבנו וכך טרטרנו אותנו במשך מאה ימים בשבעה-שמונה בתי כלא. פה עשרים יום, פה עשרה ימים... ככה במשך מאה ימים גרנו אותנו לכל בתי הכלא במדינה. אחר כך הגיע המשפט. עברנו משפט מינהלי כשאנו כורעים על הברכיים וקוראים בפנינו את פסק הדין. בית המשפט שפט אותנו לשנתיים מאסר בבית כלא מרכזי. לבנה הייתה בבית כלא לנשים ואני בבית כלא לגברים.

בית הסוהר היה מחולק לאגפים אגפים: אגף האנסים, אגף הגנבים, אגף הרוצחים, אותי הכניסו לאגף הפוליטיקאים. באגף הזה יש תפקיד לכל אסיר. אחד שוטף, אחד מבשל, אחד קונה...

בתחילה, זרקו אותי לצינוק, מטר על מטר. רצו "להוריד לי את הראש", כי הם יודעים שליהודים יש "ראש גדול", הם בעלי מעמד בסוריה. אז קודם כל, צינוק למספר ימים ואחר כך הכניסו אותי לחדר, 8/8 מ"ר, עם עוד שלושים גברים. המיטות צמודות זו לזו והמטבח והשירותים גם היו בתוך החדר.

ביום הראשון, ישבתי בפינה והסתכלתי מה קורה בחדר. ביום השני, התחלתי לדבר עם אנשים, להכיר אותם... כך לאט לאט גם הם הכירו אותי, שאלו מדוע נאסרתי והתעניינו ממה אני מתפרנס 'בחוץ'. אחרי מספר ימים, החליטו לתת לי תפקיד: "אחראי על ניהול החדר". הייתי עושה רשימות - מי בא, מי משתחרר, רישום תרופות... היה לי פנקס עם רשימה של כל דבר ודבר שהתרחש בחדר.

כל יום היינו יוצאים לטיול במשך שעה בחצר בית הכלא. כל בוקר וכל ערב היו מביאים אוכל לאסירים. אני לא אכלתי מהאוכל שלהם. נתנו לי רשות להכניס מקרר לחדר ושילמתי על כך כסף רב, עשרת אלפים לירות, שוחד לסוהרים. נתנו לי שלוש-ארבע פעמים בשבוע אוכל והייתי נועל את כל האוכל במקרר ואוכל משם.

מספר הביקורים בכלא, היה בהתאם לשוחד. פעם היה בא חבר ונותן שוחד 100 או 200 לירות ומבקר אותי, או אח של לבנה היה מגיע אל לבנה, שהשתחררה מהכלא מספר שבועות לפניי. אם הייתי רוצה לבקר חבר בחדר אחר, הייתי צריך לשלם 50 לירות לסוהר. כל דבר הכי קטן עלה כסף. אדם שאין לו כסף בכלא, נרמס עד עפר ונאלץ לעשות את כל העבודות הנבזיות של האסירים. הוא היה כמו עבד, כמו סמרטוט.

יוצא אפוא, שכל מה שחשכתי בכל אותן השנים שעבדתי, בוזבז בבית הכלא עד הפרוטה האחרונה!

שחררתי אחרי תקופה של שנתיים והתחלתי את הכול מחדש. חזרתי לעבודה השיווקית שלי ושישה חודשים אחרי שהשתחררתי, התחתנתי עם לבנה. אחרי שנה וחצי נולדה לנו בתנו הבכורה דינה. באותו שבוע יצא אסד בהכרזה, שמותר ליהודים לצאת מסוריה בדרכון המאושר על ידי המדינה.

כמובן שהגשנו בקשה ואחרי שלושה חודשים הגיע האישור. עשינו ויזה לתורכיה בחודש מרץ 1994 ובדרך זו הגענו רשמית לארץ-ישראל.

הייתי אחד האנשים האחרונים שעזבו את חאלב. עד שיצאתי היה מניין בבית הכנסת שלנו, כשיצאתי לארץ-ישראל, לא היה מי שישלים את המניין.

"כשארזתי את המזוודות", מספר יוסף בהתרגשות, "הכנסתי לתוכן ארבעה ספרי תורה. הוצאנו אותם מבית העץ שלהם, שהיו מעוטרים בכסף טהור ולקחנו רק את הקלף. שמנו את הספרים בין הבגדים שסומנו על ידינו. אל תדאגי, רק דברים טובים היו שם", מחייך יוסף. "לא היו במזוודות של ספרי התורה נעליים או דברים לא מכובדים. אחרי שארזנו את המזוודות וסימנו אותן, היינו צריכים לעבור את ביקורת הגבולות. גם בסוריה, כמו אצלנו כאן בארץ, אנשי המכס פותחים את המזוודות. לנו אסור לנגוע במזוודות כשהן מגיעות לידיים שלהם. הם מוציאים את המזוודות אחת אחת ועוברים פריט פריט על תכולת המזוודה.

אני רואה את ספרי התורה מול העיניים שלי והמוכס מסתכל... רעדנו בלב כל אותו הזמן. המוכס פתח את המזוודה היכן שהינחנו את ספרי התורה, עובר מדף לדף, ולא רואה כלום! היו לנו שם, כמו שאמרתי לך, ארבעה ספרי תורה, היו לי שלוש עשרה מזוודות, הוא פותח ורואה, אבל לא רואה. אלוהים גרם לו לעיוורון זמני, כמו שהיה עם הגר. זה היה נס ממנו -מאלוהים.

מה שמפליא היה באותו מעמד, שלא רק אני הסתכנתי בנפשי והעברתי ספרי תורה, היו עוד משפחות שהסתכנו ועשו את אותו מעשה, והיו שהעבירו ספרי תורה לארצות הברית. היכן שפתחו מזוודות, אף אחד מהמוכסים לא ראה את ספרי התורה! היו כמאה ועשרה ספרי תורה וכולם יצאו בדרך זו. זה היה נס גדול שהתרחש מול עינינו. כל אחד מבני הקהילה לקח כל מה שיכול היה לקחת איתו מחפצי הקדושה שהיו ברשותו.

בסוריה, לא הרשו להוציא דברי יודאיקה, כתבי עת עתיקים, דברי קדושה, ענתיקות למיניהם... זה היה בבחינת הברחת עתיקות ללא אישור. אם היו תופסים אותנו, זה מיד בית משפט, תשלומי קנסות ואז עליך לשבת בבית סוהר כמה שנים טובות, בעיניים...

אבל כולנו היינו מוכנים להסתכן, אפילו לאבד את החיים שלנו, רק שהספרים לא יישארו בידי הסורים, שלא יטמאו אותם חס וחלילה, לכן, כל אחד הבריח כפי יכולתו כדי להצילם ולהביאם לארץ-ישראל.

אחרי בדיקת המוכסים, סגרו את המזוודות והעברנו אותן לאוטובוס והלאה לתורכיה. משם פנינו לקונסוליה הישראלית, הם תיחקרו אותנו לגבי בני המשפחה שלנו בארץ, לקחו את שמותנו ושמות הקרובים שיש לנו בארץ. אחר כך יצרו איתם קשר, ביררו את מספרי הטלפון שלהם, כתובותיהם, מעשיהם ומקום עבודתם. אחרי שביררו שכל הפרטים נכונים, הוציאו לנו דרכונים והובילו אותנו לשדה התעופה ומשם לארץ-ישראל.

הגענו ארצה בשלום, ולאחר שבוע, גיסי יצחק קבע פגישה בינינו ובין הרב עובדיה יוסף. שמענו בסוריה שהוא גדול הדור. ניגשנו אליו ומסרנו לו את כל ספרי התורה שהבאנו עמנו. אמרנו לו: 'אנו מוסרים לך ספרים קדושים אלה ואתה עשה בהם כטוב בעיניך', כמו שפרעה אמר למשה. 'תחלק אותם בין בתי הכנסת היכן שאתה חושב שצריך. אנחנו בטוחים, שמה שתעשה - תעשה לטובה.' וכך היה!

עברו שנים, ללבנה ולי נולדו עוד ארבעה ילדים, ברוך השם. והנה בנו בית כנסת חדש בשכונתנו. עתה היינו זקוקים לספר תורה. פנה גיסי, יצחק, לרב עובדיה יוסף ושאל, אם יש לו ספר תורה לתת לבית הכנסת שלנו.

באותה שעה, הגיע לכב' הרב יהודי עשיר מארה"ב, שביקש לעשות "תיקון". אמר לו כב' הרב: 'קח לך אחד מספרי התורה הישנים שבישיבה וגאל אותו. בזכות מצוות זו, תגיע לידי תיקוןך האישי'.

הפגיש כב' הרב עובדיה יוסף את גיסי יצחק עם היהודי מארה"ב. מסתבר, שיהודי זה הוא יליד דמשק וידידו של מרדכי, אחיו הבכור של יצחק, המתגורר אף הוא בארה"ב. המיפגש ביניהם היה מאד מרגש... יצחק לקח את הספר לסופר סת"ם שתיקן את הטעון תיקון. הזמין לו אצל נגר אומן "נרתיק חדש" ומהודר לתפארת, מעץ מלא, עטוף בקטיפה משולבת בכסף טהור ורימונים מכסף... "כשהביאו את ספר התורה לבית הכנסת שלנו 'משכן שלמה', לא היה קץ לתדהמתו", אמר יוסף ודמעות עלו בעיניו. "מסתבר שספר זה הוא הספר העתיק ביותר מספרי התורה שמסרנו בזמנו לכב' הרב עובדיה יוסף כשהגענו ארצה. הרגשתי שסגרתי מעגל. בכל פעם שאני מתפלל בבית הכנסת ורואה את ספר התורה המהודר, שעבר דרך תלאות כה רבה, אני רואה את הניסים שעושה הקב"ה לעם ישראל ואומר בליבי: "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית!". באלו המילים תם סיפורו המופלא של יוסף.

א. ניסן

1. יח הפסח

הציוד:

- כ-15 כרטיסים.
- שעון חול / שעון סטופר
- צוות שיפוט.

מהלך המשחק:

- על המדריכה להכין כרטיסים ועליהם לרשום שני חלקי מושגים כדוגמה המובאת בהמשך ולהכניסם לקופסה.

חז	_____	כלים	_____
יציאת	_____	חמץ	_____
תענית	_____	שמורה	_____
קמחא	_____	כוסות	_____
לחם	_____	הסדר	_____
קערת	_____	בכורות	_____
מה	_____	הפסח	_____
ארבע	_____	זוזים	_____

- ניתן לחלק את הקבוצה לשתיים.
- על כל חניך בתורו לשלוף כרטיס מהקופסה ולהשלים תוך זמן קצוב את המושגים החסרים.
- עבור מושג אחד נכון מקבלים נקודה, עבור שני מושגים נכונים - נקודתיים, הסבר של מושג אחד נקודה אחת וכו'.
- במידה ולא יודעים את התשובה, הכרטיס עובר לקבוצה השנייה. אם חוזרים על מושג שכבר השתמשו בו מפסידים נקודה.

הקבוצה המנצחת היא זו שצוברת את מרבית הנקודות.

תשובות: גדיא, הגעלת; מצרים, ביעור; בכורות, מצה; דפיסחא, ארבע; עוני, ליל; הסדר, מכת; נשתנה, קורבן; אמהות, תרי.

2. מה נשמנה

יש לבקש מהחניכים להכין טבלת השוואה בין הדומה והשונה בין לילה רגיל לבין ליל הסדר.

לילה של יום חול	ליל סדר פסח	
בני המשפחה המצומצמת מפוזרים במקומות שונים	המשפחה המורחבת ואורחים מסובים סביב השולחן	בני המשפחה ומקומם
מכינים שיעורים, כל אחד עוסק בעיסוק שונה, יש הגולשים במחשב	קוראים בהגדה ושרים כולם יחד	מה עושים?
צלחות ומאכלים רגילים, לא סמליים	מפה חגיגית, מצות, נרות, קערת הפסח, כוס אליהו	עריכת השולחן

הערה: כל עדה יכולה להוסיף לטבלה כפי שנהוג אצלה.

שאלות הנחיה לסדר:

- למה לדעתכם הדגישו חז"ל את החשיבות של אסיפת המשפחה מסביב לשולחן ליל הסדר?
- למה אנו מתבקשים לחוות חוויה דומה?
- במה אנו חווים אותה חוויה? כיצד הייתם עושים? מה אנו עושים על פי הוראת חז"ל?
- לשם מה ירדת למצרים?
- איך נהיית לעבד במצרים?
- למה אתה חושב שפרעה לא הסכים לשחרר את בני ישראל?
- תאר את חיך כעבד במצרים (מתי ואיך העירו אותך? האם ניסית לברוח?
- תאר את היום בו יצאת ממצרים.

3. ביעור חמץ – ביעור בעילות חברתיות בקבוצה

בדיקת חמץ הייתה נערכת בבית אבא בהתרגשות רבה ובחגיגות יתירה. חמץ היה בעיניו לא רק סתם חומר שנעשה מבצק שהחמץ, אלא גם סמל לכל היצרים הרעים והאפלים, המרעילים את נפשו של האדם, ומצווה לבער אותם ולטהר את הנפש לקראת חג הפסח, כשם מטהרים את הגוף.

בליל בדיקת חמץ הייתה אמא מפזרת עשר חתיכות לחם בכל פינות הבית, בסדקים ובחורים, עשר חתיכות – כנגד עשרה בני המון, שיש לגלותם ולבערם מן העולם.

אבא היה לוקח נר בידו, שקית נייר ונוצה, וסובב עמנו, הילדים, מחדר לחדר, ובדוק בכל פינה ובכל חור וסדק. כשהיה מוצא חתיכת חמץ, היה אוסף אותה בעזרת הנוצה, ומכניס אותה לתוך שקית נייר מיוחדת. כשכילה את מלאכתו היה מניח את הנר והנוצה בתוך השקית, על מנת לשרוף אותם למחרת בבוקר.

אחר-כך ביקש מאיתנו שנעמוד לרגע, ונערוך בדיקת חמץ בתוך ליבנו פנימה. וכל פירור חמץ שנמצא שם – יש לסלק אותו מיד.

"דעו לכם ילדים", היה מסביר, "כי בסדקי הלב מסתתרות להן מחשבות חמץ. ואיך נוכל להיכנס לחג – בלי שנבער את החמץ מקרבנו?".

למחרת בבוקר שרפנו את הלחם. וגם את הנוצה והנר שרפנו.

כששאלנו את אבא, מדוע זה שורפים גם את הנר והנוצה, הרי אלה אינם חמץ? אמר אבא: "אתם צודקים. התורה מצווה עלינו לבער את החמץ בלבד. אבל אנו מהדירים במצווה כי דעו לכם, ילדי, שאלה (כוחות הנפש) המפשפשים ומחפשים אחר הפסולים והחוטאים, פסולים לא פחות מהם, ודין הוא שנבער אותם יחד עם החמץ".

הציוד:

- מכשיר כתיבה לכל חניך.
- 10 פתקים לבנים ריקים.
- מעטפות קטנות / מפיות או כל דבר אחר לעטיפה.

מהלך הפעולה:

- כל חניך כותב בכל אחד מן הפתקים בעיה חברתית אחת הקיימת בקבוצה, עוטר את הפתק = החמץ שצריך ביעור.
- חשוב! להקפיד כי בשעת ביצוע המשימה ישרור שקט מוחלט בחדר.
- החניכים יחביאו בחדר את הפתקים והמדריך מתבקש לחפש ולמצוא את כל הפתקים - בחושך ולאור נר! (אפשר לחבר "ברכה" מתאימה לפני תחילת החיפוש...).
- לאחר שנמצאו כל הפתקים, יפתח המדריך פתק פתק וירשום על גבי פלקט גדול כל בעיה שהועלתה,

ותוך דיון עם החניכים ינסה למצוא דרכים לפתרונה תוך סיוע מצד החניכים.

- בסוף הפעולה שורפים את החמץ ומבערים אותו מקירבנו.

הערה: ניתן לגוון את הפעולה על ידי הטמנת פתקים עם שאלות ותשובות בנושא פסח, ועל הקבוצות לגלות את השאלות/התשובות.

- קבוצה שצברה את מירב הנקודות היא הזוכה.

4. סדר פסח – אירוע שליחים

משך הזמן: כ-20 דקות.

מהלך הפעולה:

- 4 קבוצות מסודרות בזוגות ועומדות בטור לפני מסלול המירוץ. במסלול תחנות הסדר והוראות ביצוע בכל תחנה לפי הסדר של ליל הסדר בהגדה.
- במסלול תחנות הסדר והוראות ביצוע בכל תחנה לפי הסדר של ליל הסדר בהגדה: (1 קדש, 2 ורחץ, 3 כרפס, 4 יחץ וכו'. בהינתן האות כל קבוצה שולחת זוג לביצוע המשימות שבמסלול בעידודם של חברי הקבוצה.
- על הזוג לבצע את כל המשימות כסדרן על פי ההוראות ולשוב לטור שלהם בכדי לאפשר לזוג הבא לצאת לדרכו.

ב. חגי אייר

1. יום העצמאות

על החובש שלמה

אתם אומרים שככה זה במלחמה, אחד נופל ואחד נשאר, אני יודע שזה קורה, אבל כאן היה הכל שונה.

שלמה ואני לא השתתפנו יחד בקרב, אבל שלמה נפל. ואיך?

במלחמת העצמאות הייתי ביחידה קרבית ושם פגשתי את שלמה. הוא היה החובש שלנו.

הוא היה שתקן וצנוע. כולנו ידענו שיש לו "לב-זהב".

נלחמנו בסימטאות ירושלים. אש גיהנום ניחתה עלינו מכל הצדדים. חיילים נפגעו. שלמה החובש קפץ קדימה עם האלונקה, ובאותו הרגע נחת פגז על ידי והרגשתי שאני מתרומם באוויר. נפלתי, נפצעתי קשה בשתי רגלי. ניסיתי לקום, אך לא יכולתי.

שלמה השכיב אותי ליד קיר בטון והתחיל לטפל בי.

פתאום נשמעו צעקות:

לברוח מיד מהשטח! הערבים גילו אותנו! מפגיזים אותנו! ברחו מהר!

כל השטח מסביב בער באש.

הפצועים התחילו לזחול על ארבע. הם ניסו להגיע למקום בטוח. גם אני ניסיתי, אבל הרגליים לא זזו, כאילו לא היו שם. נשארתי ולא יכולתי לזוז. ואז התכופף שלמה מעלי, כיסה אותי בגופו ועוד אמר: "אל תדאג... אל תדאג... אני איתך פה..."

לא הספקתי לומר לו שיברח, והנה נחת פגז שני כשני מטרם מאיתנו. הרגשתי כאילו הוא נקרע ממני ואני עף אחריו. התעוררתי בבית חולים "הדסה".

שאלתי: "איפה שלמה?" - סיפרו לי ששלמה נהרג.

לא רציתי לחיות יותר. חשבתי שאין לי זכות לחיות.

אני אשם, אני הרגתי אותו.

רציתי למות...

ההורים והידידים עודדו אותי: "הילחם על חיך!". "על חיך?" שאלתי. "האם אלה חיך? אלה החיים של שלמה. הוא נתן לי את חייו במתנה". כן, חשבתי בלבי, שלמה נתן לי את חייו ועלי לשמור עליהם.

עלי לחיות!

ואז החל המאבק על חייו-חי.

רק אז הבנתי מה זה פשר הרצון לחיות, להתקיים! וכפי שאתם רואים, אני חי. מי היה מאמין?

2. ל"ג בעומר

משחק הדמיה המבוסס על מאורעות בחיי ר' עקיבא

מגדולי חכמי ישראל שבכל הדורות, בן הדור השלישי לתנאים והגדול שבהם, והיה מנהיגו הרוחני של מרד בר-כוכבא. בנעוריו היה רועה צאן ובן למשפחה ממוצא ומעמד נחות. רק בחיותו בן 40 החל לעסוק בתורה בחשפעתה של רחל אשתו – בתו של כלבא שבוע העשיר, שהתנגד לזיווג וגירש את השניים מביתו. לימים, כשעלה לגדולה, ייחס לה את עושר הידיעות שלו ושל תלמידיו.

הוא היה תלמידם של ר' אליעזר בן הורקנוס ור' יהושע בן חנניה. שקידתו ובקיאותו הקיפו את כל מקצועות התורה: מדרשי הלכה ואגדה.

אלפי אברכים מילאו את ישיבתו בבני-ברק, שם עייב את שיטתו המיוחדת במדרשי תורה.

מטרת המשחק: להבין את הקשיים שעמדו בפני ר' עקיבא בהחלטתו ללמוד בגיל מבוגר.

הערה: לבצע רק לאחר שהמשתתפים למדו את סיפור חייו של ר' עקיבא.

מהלך המשחק:

- יש להסביר לקבוצה, שלאחר שלמדו על חייו ר' עקיבא, ישנם כמה מקרים בחייו שיהיה מעניין להבין כיצד התפתחו. על-ידי כך יוכלו להבין טוב יותר את אישיותו וכיצד הם היו מתנהגים במקומו.
- יש לתאר בקצרה אחד מהמאורעות שנלמדו מחיי ר' עקיבא. אחר-כך לבחור שני חניכים שיציגו את האנשים המוזכרים בסיפור. הם ינסו לחקות את האנשים המוצגים, בדיבור ובהתנהגות.
- יש להדגיש שאיננו יודעים באמת מה אמרו ועשו האנשים המוצגים.
- אחר-כך ישוחחו החניכים על ההצגה. כנ"ל לגבי מאורעות אחרים.
- בגמר השיחה, יש לערוך שיחה קצרה שתכוון את הקבוצה לחשוב תוך הדגשת נקודות מסוימות. להלן דוגמה של הצגה ושאלות לשיחה אחריה.

חשוב לזכור:

- אם משחק מסוג זה חדש לחניכים כדאי להדגים הצגה עם אחד החניכים (רצוי דמות דומיננטית בקבוצה) כדי שבינו את הטכניקה. בהדגמה זו רצוי לבחור בתפקיד ראשי כדי לכוון את השיחה לנתיב הרצוי.
- למרות שלחישות בין "הצופים" כשהן לעניין לא מפריעות להצגה, חשוב שהחניכים לא ידברו במקום עם "שחקנים". הערות יישארו לסיום ההצגה.
- לפעמים מעניין לראות כיצד מבצעים שני חניכים את אותו תפקיד. אפשר להציג את אותו מאורע פעמיים, להשוות בין התוצאות ולשוחח עליהן.
- ניתן לתת לשחקנים אבזורים. יש לזכור לא להופכם לעיקר ולאפשר לחניכים ליצור כרצונם.

האירוע: ר' עקיבא עדיין לא יצא ללמוד ואינו יודע אפילו קרוא וכתוב. אשתו מעודדת אותו ללכת ללמוד אבל הוא מהסס.

לשחקנים: ר' עקיבא, אתה תעלה את הבעיות האלה, ורחל, את תעודדי את ר' עקיבא להתגבר עליהן. זכרו שמטרת השיחה להכיר בעיות ופתרון.

השיחה

רחל: עקיבא, רצוני שתלך ללמוד.
ר' עקיבא: בגיל שלי?
רחל: בגילך אנשים לא לומדים?
ר' עקיבא: לא אלה שאינם יודעים אפילו צורת אות!
רחל: האם מפני שאתה בן 40 אינך יכול ללמוד ולהכיר 22 אותיות?
ר' עקיבא: זה לא נשמע קשה מדי?
רחל: אני יודעת עד כמה היית מסור לשמירת צאן אבי. ישבת בקור ובגשם והגת על הצאן מפני כל טורף. אני בטוחה שתוכל לשבת וללמוד גם את אותיות הא-ב.
ר' עקיבא: נכון. אבל איך תרגישי כשלא אשוב הביתה. בכל לילה תישארי לבד בבית העלוב הזה?
רחל: עקיבא, מה היה התנאי שהתניתי לפני שהתחתנתי?
ר' עקיבא: שאלך ללמוד...
רחל: כשהתניתי את התנאי ידעתי שלא יהיה לי קל, בכל זאת כך הוא רצוני "ורצונו של אדם - כבודו". אבי גרש אותי מביתו המפואר, ואני רוצה את שכרי - שתלך ללמוד. ה' יחליט מה שתהיה.
וכו'.

שאלות לשיחה:

1. האם הטענות של רחל היו משכנעות?
 2. אם היית ר' עקיבא, האם השיחה הזו עם רחל הייתה מעודדת אותך ללמוד?
 3. אלו מהביטויים של רחל בשיחה שלמעלה היו מעודדים? מרגיזים? מעליבים?
 4. האם ר' עקיבא העלה טענות משכנעות?
 5. האם יש פתרונות אחרים לבעיות שהעלה ר' עקיבא?
 6. אלו מהטענות שהעלה ר' עקיבא שייכות גם לנו ומעכבות גם אותנו מללמוד או מלעבוד לקראת מטרה מסוימת.
- ליתר פרטים ניתן להיעזר בחומר הבא הנמצא במרכזייה הפדגוגית התורנית, קלטת וידאו רבי עקיבא 504, ויקי הפעלה בנושא חייו של ר' עקיבא.

מן העיתונות

3. "אלעזר" ירושלים

הוראות כלליות:

- הקבוצות יתחרו ביניהן כדי למלא משימות שונות.
- הקבוצה תצבור נקודות על זיהוי מקומות ואתרים הקשורים לירושלים, פתגמים ושירים הקשורים לעיר.
- צוות השופטים ינקד את התשובות על הקבוצות ויכריז על הקבוצה המנצחת.

משימה מס' 1

- אתם מתבקשים להאזין לשיר הבא (המוקלט מראש), בו מוזכרים הרבה שכונות בירושלים (מנגינת השיר היא על-פי "ירושלים שלי" (המילים שונות במקצת!)). הקבוצה שתצליח לזהות את מספר השכונות הגבוה ביותר היא המנצחת.

השיר

אמר הרובל במזכרת משה - ירושלים שלי

היא מחנה יהודה בערב חגים

חורבה, מסגד עומר, מאה שערים

הכותל ניצב לו בעיר העתיקה

ויה דולורזה ישר לשכונה

גם קטמון ג' היא בשבילי - ירושלים שלי

אמר הסנדלר משכונת קטמון - ירושלים שלי

בית החולים בהר הצופים

ארמון הנציב משקיף מסביב

משכנות שאננים נחלת שבעה

מעייין השילוח סגור לתנועה

שער ציון ועיר דוד - ירושלים שלי

ירושלים, ירושלים, ירושלים שלי

משימה מס' 2

המדריכה תציג בפנטומימה או בציור בפני הקבוצות את אחת האימרות הבאות. קבוצה שמצליחה לזהות את מרבית הפתגמים, היא המנצחת.

פתגמים לדוגמה:

- "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים, כל היום וכל הלילה".
- "עשרה קבין של יופי ירדו לעולם, תשעה - נטלה ירושלים ואחד - כל העולם כולו".
- "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחיכיי".
- "ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו".
- "העומד בחוץ לארץ מכוון ליבו כנגד ארץ ישראל".
- "ירושלים הרים סביב לה וה' סביב לעמו".
- "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".
- "עוד יִשְׁמַע בערי יהודה ובחוצות ירושלים".
- "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות".

משימה מס' 3

שירי ירושלים

- על החניכים לזהות מהם שמות השירים שמהם לקוחות השורות הבאות:
- "אוויר הרים צלול כיין" (ירושלים של זהב)
- "...ומה שזהר על מצחה בין ערביים היה ארגמן..." (הכחול)
- "...ציון הלא תשאלי לשלום בחוריד..." (ע/מזלות ה'ו' רג'לן בשערך)
- "ראי אבק דרכים עולה מעיר שלם" (ראי רחל)
- "השקט שוב צונח כאן בשמי הערב" (אור ירושלים)
- "...ושנתיים שהוא כבר אינו מנגר..." (על כפי' יביא)
- "אלפי דורות חלמתי עליך. לראות לזכות באור פניך..." (מעל פסגת הר הצופים)
- "על חומותיך עיר דוד הפקדתי שומרים..." (שיש את ירושלים)
- "...שיר שהוא עתיק ומתוק מדבש..." (שירו של אבא)
- "...אין אחרת, על העולם היא כעטרת..." (הרים סביב לעיר זהב)
- "מעפרך ירושלים יאירו לו פרחי לילי" (לכל אחת ירושלים)
- "לך נכספה נפשי מפאתי מערב" (יפה נף)

משימה מס' 4

א-ב-ג - אגדות ירושלמיות

כל קבוצה מכינה רשימת מקומות, אתרים ושאר עצמים הקשורים לירושלים על פי סדר הא-ב.

לדוגמה:

- א** ארמון הנציב, איצטדיון טדי
- ב** בנייני האומה, בית הכנסת הגדול, בית הכנסת האיטלקי, בית הרב קוק
- ג** גיא בן הינום, גן הפעמון, גבעת התחמושת, גן החיות התנ"כי
- ד** דוידקה, דביר, דגם בית שני
- ה** הר הבית, הר הרצל
- ו** ויה דלרוזה, ון ליר
- ז** זהרי חמה (בית כנסת)
- ח** חומות ירושלים, חוצות היוצר
- ט** טיילת, טחנת הקמח
- י** ימין משה, יד אבשלום, יד ושם
- כ** כותל מערבי, כנסת
- ל** לשכת הגזית
- מ** מנורה, מחנה יהודה, מרכז מורשת בגין, מנהרות הכותל, מגדל דוד
- נ** ניקבת השילוח, נחלת שבעה, נחלאות
- ס** סנהדרין, הסולטן התורכי סולימן המפואר
- ע** עין יעל, עין הצדק, עיר דוד
- פ** פרזות
- צ** ציון, צדקיהו, צופים
- ק** קודש הקודשים, קטורת, קארדו
- ר** רובע יהודי, רמות אשכול
- ש** שער הרחמים, שער האשפות
- ת** תחנת הרכבת, תיאטרון ירושלים

4. בול אספר

המשימה: היכרות אישית עם אישיות, נוף, מפעל לאומי, צומח וחי באמצעות בול או סידרת בולים.

ציוד:

- בול או סידרת בולים
- מטול עילי

אופן הפעולה:

- הקרנה מוגדלת של הבול.
- מספרים את סיפורו של הבול (אם הנושא מוכר לחניכים אפשר לערוך את הסיפור בצורת חידון קבוצתי, בין קבוצות וכדו').

הערות:

- ניתן להיעזר בעיתוני נוער שונים, אנציקלופדיות, בספרם של נאור/ענר "ארץ ישראל בבולי ישראל", ההוצאה לאור של משרד הביטחון, תש"ס-1980.
- את סיפור הבול ניתן להטיל על חניך או על קבוצת חניכים.

5. אי א'ני ואה ש'אי

המשימה: מקור שמות ילדים הקשורים בנוף ארץ-ישראל.

ציוד:

- כרטיס בגודל של חצי גיליון פוליו.
- גליונות בריסטול שישאו נושאים שונים הנובעים משמות החניכים כגון: מקומות יישוב, צמחייה, אישים, משפחה, תכונות וכו'.

אופן הפעולה:

- החניכים יבררו בבתיאם אם קיימת סיבה לנתינת השם ויוסיפו מידע מתוך מילונים ואנציקלופדיות לפי ההנחיות הבאות:
 1. משמעות השם.
 2. מקור השם - התקופה.
 3. היכן מופיע השם: מקורות, ספרות.
- המדריך יבחר מדי פעם בכמה מן החניכים שיציגו את "שםם".
- כל קבוצה תצטרך להחליט תחת איזה נושא יתלה הכרטיס.
- לסיכום אפשר לערוך חידון משימות (רצוי בחלוקה של תת-קבוצות) שנושאו איתור מקומות, צמחים, תכונות, זיהוי שירים וכד', הנובעים משמות החניכים בקבוצה.

ג. פרשת השבוע

א. פרשת השבוע - דע רש"י

יש לבחור את התשובה הנכונה מבין התשובות הבאות.

פרשת ויקרא

1. "ויקרא אל משה". למה היו ההפסקות משמשות (דהיינו הפסק פרשיות קטנות סתומה או פתוחה) (ברש"י)?
 - א. ללמד שדווקא בין רב לתלמיד יש להפסיק בלימוד אבל הדיוטות אין להם להפסיק בלימוד.
 - ב. ליתן למשה שהות כדי שיספיק לכתוב.
 - ג. ליתן רווח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה.
 - ד. ללמד מה תורה שהיא תורת חיים יש בו הפסקות, מריבות וקנטורים, לא כל שכן.
2. "אדם כי יקריב מכס". מדוע נאמר אדם ולא איש (כמו שמצינו בהרבה מקומות) (ברש"י)?
 - א. שקודם שיקריב צריך להיות אדם! עם דרך ארץ.
 - ב. מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אנו כן.
 - ג. אדם למעט את הגויים שאינם מקריבים קורבן נדבה.
 - ד. אם חשב להביא קורבן על שגגתו הרי התעלה למדרגת אדם שהיא הגבוהה ביותר.
3. "והקריב את אשר לחטאת ראשונה". למה הדבר דומה? (ברש"י)?
 - א. דומה לאדם שמפרט מומו תחילה ואחר כך שבחיו שכך אמרו חז"ל שינהג האדם.
 - ב. דומה לאדם ירא שמים שרוצה להסיר מעליו מיד את חטאו.
 - ג. לפרקליט שנכנס לרצות, ריצה הפרקליט (החטאת) נכנס דורון אחריו (העולה).

4. "ולא ידע ואשם". הייתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה ממנו ומצאה עני ונתפרנס בה. מה קובע לו הקב"ה (ברש"י)?

- א. אינו קובע לו מאומה כיון שלא כיוון בצדקה זו.
- ב. אף על פי כן קובע לו הקב"ה ברכה.
- ג. מזמנים לו אותו עני ואם יתן לו צדקה ייחשב אותו סלע שנפל גם כן צדקה.
- ד. אם אותו סלע אמור היה להינתן לצדקה ייחשב לו לצדקה ואם לאו לא ייחשב.

5. "בראשו". מה פירושו (ברש"י)?

- א. "ושלם אותו בראשו". שקנה לו כובע לראשו כשיעור הנזק.
- ב. הוא תוספת החומש. לכן נקרא שמו ראש שהוא מעל הקרן.
- ג. מלמד שמשלם לו גם על ערכוב הראש שגרם לו.
- ד. הוא הקרן.

פרשת צו

1. "אש תמיד". מאיזה אש מדליקין את המנורה (ברש"י)?

- א. ממזבח הקטורת.
- ב. הכהן הגדול מביא אש מביתו.
- ג. מהמזבח החיצון.

2. "בקמצו". מה פירש רש"י?

- א. אין שניים קומצים יחד.
- ב. שלא יעשה כלי מידה לקומץ.
- ג. שלא יראה הקומץ חוצה.
- ד. שלא יקמץ אלא יקח בשפע.

3. "וְשִׁבְרָה", "ומרק ישטף". מדוע צריך לשבור כלי חרס שבישל בו חטאת (ברש"י)?

- א. שאין עניות במקום עשירות כמו שמצינו בבגדי כהונה.
- ב. כיוון שהוא מאוס דמי לחד פעמי.
- ג. כיוון שהחטאת שנבלעה בחרס נעשתה נותר ואין אפשרות להגעיל כלי חרס, שאינו יוצא מדי דופנו.
- ד. כיוון שחטא האדם נכנס בכלי, צריך לשבורו, לומר שנמחל לו עונו.

4. "אם על תודה". על מה מקריבים שלמי תודה (ברש"י)?
- א. לאחר הקרבת החטאת מקריב קורבן תודה על שנמחלו עוונותיו.
 - ב. כשעולה בשלוש הרגלים מקריב קורבן תודה לחיבת היום.
 - ג. הודאה על נס שנעשה לו כיורדי הים, הולכי מדבריות וכדומה.

5. "ויז ממנו על המזבח". את מה לא ידע רש"י?
- א. לא ידע מדוע כתוב "ממנו", הרי ידוע שבשמן המשחה מדובר.
 - ב. לא ידע באיזה מזבח מדובר, הפנימי או החיצוני.
 - ג. לא ידע היכן נצטוו בהזאות הללו.

פרשת שמיני

1. "קח לך עגל". אהרון נדרש להביא עגל בן בקר לחטאת מדוע (ברש"י)?
- א. להודיע לישראל שהתכפר להם עוון העגל שעשו.
 - ב. להודיע שמכפר לו ה' על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה.
 - ג. זה פר העלם דבר שמביא כהן גדול על שגגתו.
 - ד. עגל בן בקר לאו דווקא אלא יכול להביא קורבנות אחרים.

2. "ואת הבשר ואת העור". איזה שינוי נעשה בחטאת זו שהקריב אהרון ובחטאת המילואים (ברש"י)?
- א. ששניהם נשרפו אף על פי שאין דינם להישרף שהם חטאות חיצוניות (שנזרק דמם במזבח החיצון).
 - ב. שניהם נאכלו אף על פי שדינם להישרף.
 - ג. בשתי חטאות אלו לא הקריבו את הכליות.
 - ד. העגל נשרף ופר המילואים נאכל אף על פי שדינם הוא להיפך.

3. "וידם אהרן". איזה שכר קיבל אהרון על שתיקתו (ברש"י)?
- א. שמת במיתת נשיקה.
 - ב. זכה להשכין שלום בישראל.
 - ג. שמזרעו יצאו הכוהנים.
 - ד. שנתייחד עמו הדיבור.

4. מה פירוש "ושסעת שסע" (ברש"י)?

- א. שפסיעותיה גדולות מדי.
- ב. שהפרסה שסועה לגמרי ומובדלת.
- ג. ששוסעת המאכל היטב ורק אחר כך אוכלתו.
- ד. שהפרסה סדוקה אך אינה מובדלת.

5. "מעלת גרה". מה פירושו (ברש"י)?

- א. שמעלתה שגרה ברפת ולא מתרוצצת בחוץ.
- ב. שעולה ממון רב וגרה לשון כסף הוא.
- ג. מעלתה שמקיא את האוכל הגשמי.
- ד. מקיאה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו דק.

פרשת תזריע-מצורע

1. "שאת או ספחת..." מהו צבעם של נגעים אלה (ברש"י)?

- א. שלוש בצבע לבן והרביעי שחור.
- ב. שלוש בצבע לבן והרביעי ירוק.
- ג. כולם בצבע לבן אלא שיש נגע שהוא לבן ביותר ויש פחות.
- ד. כולם בצבע לבן שווה אלא שאינם שווים בגודלם.

2. "וביום". חתן שנולד בו נגע צרעת, מה דינו (ברש"י)?

- א. יקוב הדין את ההר צריך לבוא לכהן ויטמאנו.
- ב. חייב להראות לכהן אלא שרשאי לילך לכהן עם הארץ שלא ידע מה לפסוק.
- ג. אין רשות לכהן לטמאו שנותנין לחתן שבעה ימי משתה אף על פי שהנגע טמא.

3. איזו מידה כנגד מידה הביא רש"י בפרשת תזריע?

- א. מה מצורע זה פיטפט לשון הרע לכן נצרך להביא ציפרים המפטפוטות.
- ב. מה מצורע זה גרם להרג ואבלות אף הוא ינהג כאבל, בגדיו פרומים וכו'.
- ג. מה מצורע זה גרם בדיבורו לעניות, אף הוא ינהג כעני שבגדיו פרומים וראשו פרוע וכו'.
- ד. מה מצורע הבדיל על ידי לשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו אף הוא ייבדל "בדד ישב".

4. "זאת תהיה". מהיכן למדנו שאין מטהרים המצורע בלילה?

- א. שכתבו ביום טהרתו.
- ב. הוא דיבר לשון הרע בסתר לכן יפורסם ביום.
- ג. כיוון שצריך להזות עליו צריך שיראנו היטב ולכן טהרתו רק ביום.
- ד. שכתוב וראה הכהן, מלמד שטהרתו ביום.

5. "ישני תולעת". מה תקנתו של המצורע (ברש"י)?

- א. ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב.
- ב. מה תולעת אין קולה נשמע כך ישים המצורע מחסום לפיו.
- ג. מה תולעת אדם מואס בה כך המצורע צריך שימאס בלשון הרע.
- ד. מה תולעת מתחבאת בחורים ובנזקקים, כך המצורע טוב לו שלא ידבר עם בני אדם.

פרשת אחרי מות-קדושים

1. "במקום קדוש". כמה טבילות טובל הכהן הגדול והיכן (ברש"י)?

- א. שש טבילות. ארבע בגג בית הפרוה ושתיים בַּחֵיל.
- ב. חמש טבילות. ארבע בגג בית הפרוה וטבילה אחת בַּחֵיל.
- ג. עשר טבילות. חמש בגג בית הפרוה וחמש בַּחֵיל.
- ד. חמש טבילות. שלוש בגג בית הפרוה ושתיים בַּחֵיל.

2. "דם יחשב". אדם שהקריב קורבנו מחוץ לבית המקדש מה נחשב שעשה(ברש"י)?

- א. נחשב לו למצווה שלא הטריח את הכהנים.
- ב. נחשב לו כמי ששפך דם האדם, שמתחייב בנפשו.
- ג. נחשב לו כמי ששתה דם.
- ד. נחשב לו כמי ששפך דם בתוך באר מים ועכר מימיה.

3. מה פירוש "ונכרת" לפי דעת רש"י?

- א. שצריך לגלות למקום אחר.
- ב. ימיו נכרתים.
- ג. שאין ה' יתברך נותן לו בנים או בנות נוספים.
- ד. זרעו נכרת וימיו נכרתים.

4. מדוע הסמיכה התורה שמירת שבת למורא אב (ברש"י)?
- א. ללמדך שמי שאין לו מורא אב חייב סקילה כמו המחלל שבת.
 - ב. ללמדך שמי שלא כיבד את אביו ישמור את השבת ויתכפר לו.
 - ג. מה אב צריך לירא ממנו אף השבת כן.
 - ד. שאם יאמר לו אביו חלל את השבת לא ישמע לו.

5. "שלוש שנים יהיה לכם ערלים". פרי שגדל בתוך השלוש שנים ועברו חמש שנים האם מותר באכילה (רש"י)?
- א. מותר. שהרי ודאי עברו שלוש שנים.
 - ב. אסור שכתוב "יהיה" בהוויתו (באיסורו) יהיה לעולם.
 - ג. מותר לאחר שש שנים, שאלו שגדלו בתוך השלוש צריכים שש שנים.
 - ד. אסור, שכתוב "ערלים" משמע לעולם.

פרשת אמור

1. "וקדשתו". כהן שלא רצה לגרש את אשתו האסורה לו – מה דינו (ברש"י)?
- א. צריך לקחת אשה נוספת ובלבד שתהיה ראויה לו.
 - ב. צריך להלקותו ולייסרו עד שיגרש.
 - ג. צריך להתפלל עליו שיחזור למוטב.
 - ד. יכול להישאר עימה שרוב הכהנים היום אינם מזרעו של אהרן.

2. מהי חללה (ברש"י)?
- א. בת שנולדה מכוהנת שנישאה לישראל שהוא חול לגבי הכהן.
 - ב. בת שנולדה מכהן שנשא ישראלית שהיא חול לגבי כוהנת.
 - ג. כהן בת אלמנה מכהן גדול או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט וכדומה.
 - ד. כהן בת אלמנה מכהן הדיוט וכדומה.

3. "קדש יהיה לך". אלו שתי דוגמאות הביא רש"י לצייווי לקדש את הכהן?
- א. לברך ראשון בסעודה ולעלות ראשון לקריאת התורה.
 - ב. לפתוח ראשון בכל דבר ולצאת ראשון מכל מקום.
 - ג. לעלות ראשון לקריאת התורה ולצאת ראשון מכל מקום.
 - ד. לפתוח ראשון בכל דבר ולברך ראשון בסעודה.

4. "ושבה". בת כהן שנישאה לישראל, האם מותרת לאכול בתרומה ומתי (ברש"י)?
- א. מותרת כשהיא עדיין נשואה אבל כשנתאלמנה או נתגרשה – אסורה.
 - ב. אסורה לאכול בתרומה לעולם גם אם נתגרשה או נתאלמנה ואין לה זרע.
 - ג. אסורה לאכול כשהיא נשואה ואם נתגרשה או נתאלמנה ואין לה זרע ממנו – מותרת.
 - ד. כיון שהיא בת כהן מותרת לאכול בכל המצבים.

פרשת בהר-בחוקותי

1. "את ספיח קצירך". מה נקרא ספיח (ברש"י)?
 - א. אלו צמחים שהשחירו ונקראים ספיח שדומים לפיח הכבשן.
 - ב. הוא מין צמח מיוחד הגדל אחת לשבע שנים.
 - ג. אלו צמחים שגדלו בסוף שנת השמיטה ולכן נקראו ספיח.
 - ד. צמח שעלה מן הזרע שנפל בעת הקציר (או שנקצר וחזר ועלה שנית).
2. "במספר שנים... במספר שני תבואות ימכר לך". מה דרשו חז"ל (כל התשובות נכונות. ציין מה כתב רש"י).
 - א. אם מכר קרקע סלעית שאינה ראויה לזריעה נגאלת פחות משתי שנים.
 - ב. קניין פירות, אמר ריש לקיש אינו קניין הגוף דהיינו אין גוף הקרקע קנוי לו.
 - ג. אם בשאר מקומות הייתה תבואה ורק מקומו לקה בשידפון, אנו אומרים מולו גרם ועולה לו השנה למניין.
 - ד. שאין המוכר רשאי לגאול שדהו פחות משתי שנים.
3. "וישבתם על הארץ לבטח". כנגד מה הם שבעים שנות גלות בבל (ברש"י)?
 - א. כנגד שבעים אומות שתגבר יד ישראל עליהם.
 - ב. כנגד שבעים שמיטות שביטלו ישראל.
 - ג. לכפר על שבעים בני ירובעל שהרג אבימלך.
 - ד. כנגד שבעים בני אחאב שעשה הרע.
4. "מאחזותו". איזו דרך ארץ למדנו במוכר אחזותו (ברש"י)?
 - א. שלא ימכור כל אחזותו אלא ישייר שדה לעצמו.
 - ב. שימכור כל מה שיש לו ולא יצטרך לאחרים.
 - ג. שלא ימכור הכל לאדם אחד אלא לכמה אנשים.

5. "חמשה מאה ומאה מכס רבבה". מהיכן למדנו שאינו דומה מועטים העושים את התורה למרובים העושים (ברש"י)?

- א. שכתוב ברוב עם הדרת מלך.
- ב. מסברה פשוטה שהמרובים יש בהם יותר תורה.
- ג. מקל וחומר שאינו מואס בתפילת רבים כל שכן בתורת רבים.
- ד. שכתוב חמישה רודפים מאה ומאה רבבה ולפי החשבון היה צריך להיות שמאה רודפים אלפיים אלא...

באדיבות "שערי ציון", www.halacha.area.co.il

(הפטרונות לחידון בסוף הגיליון)

הקשבה

דעות קדומות

מבוא: הקשבה במובנה הרחב כוללת גם עירנות למנהגי התרבות של האחר.

מטרות הפעולה

- להעלות למודעות שאנשים שונים יכולים להתייחס אל אירוע אחד בצורות שונות שמקורן ברגשות שונים או בדעות ובהשקפות עולם שונות.
- להבהיר למשתתפים שמן הראוי להתייחס אל עמדתם של אנשים אחרים ולבחון אותה.
- להביא למודעות המשתתפים שהקשבה מלאה היא תורה הצריכה לימוד.

משך ההפעלה: 45 דקות.

עזרים:

- בריסטול או לוח
- גיר/לורדים
- תבנית אירוע (נספח)

מהלך ההפעלה:

במליאה

- המשתתפים יבחרו אירוע כלשהו שהם השתתפו בו יחד, כגון טיול שנתי, מסיבת סוף שנה וכו'.
- לאחר שנבחר האירוע, כל משתתף ירשום על פתק מה הוא הרגיש במהלך האירוע שנבחר.

למנחה

- אסוף את הפתקים והוסף עליהם 2-3 פתקים שהכנת מראש, ובהם כתבת תגובות המנוגדות לתגובות הצפויות לעלות במליאה.
- סרטט על הלוח תבנית - לפי התבנית המובאת בנספח להפעלה זו, אבל בלי המילים הרשומות בה.

- הוצא פתקים בזה אחר זה מתוך הערימה ורשום בתוך התבנית שעל הלוח את ההרגש הכתוב בכל פתק.
- בקש מכמה משתתפים לספר על האירוע מתוך עמדה רגשית מסוימת, שאותה תבחר מתוך מיגוון התחושות הרשומות על הלוח.
- בקש ממשתתפים אחרים לגשת ללוח ולכתוב את הרגשתם, בלי לספר על האירוע בכלל מנקודת מבטם.

שאלות

1. איך ניתן להסביר את העובדה שאותו אירוע עורר הרגשות שונות כל כך אצל אנשים שונים?
2. האם היו כאן הרגשות שהפתיעו אתכם? מדוע?
3. האם עלה בדעתכם שיש פער גדול כל כך בין ההרגשות?
4. מהו, לדעתכם, מקור הפער?
5. האם היה מקום לברר איך אנשים שונים הרגישו? מדוע? לשם מה?
6. לו ידעתם שכך אנשים מרגישים, האם הייתם מתנהגים אחרת? משנים משהו? כיצד?

נימוסים והליכות

המושג האמהרי "צ'וואה", שפירושו נימוסים מעודנים, או חינוך למופת, מקיף מכלול של דפוסי התנהגות, נורמות וציפיות תרבותיות, האופייניים לאתיופים ושונים מאוד מאלה הנהוגים בישראל. שוני זה עשוי לגרום לאי-הבנות רבות, כפי שהסתבר, למשל, לישראלים רבים שהזמינו עולים מאתיופיה לבקר בבתייהם ושנוכחו לדעת כי הם לא הופיעו, למרות שהבטיחו שוב ושוב לבוא. אחת הסיבות להתנהגות זו, התמוהה לכאורה, נעוצה במערכת הנורמות האתיופיות המסורתיות, המוקירות את הנימוס והאיפוק. בהקשר זה, סירוב ישיר להזמנה נחשב כביטוי של גסות-רוח, ויש להיענות לה בחיוב גם אם אין רצון או יכולת לעמוד בהבטחה. יתר על כן, ההזמנה הראשונה והשנייה נחשבות כפורמליות ומחויבות-הנימוס גרידא, ורק ההזמנה השלישית - אם היא מנוסחת בסגנון משכנע דיו - מוכיחה למוזמן שביקורו רצוי באמת ובתמים.

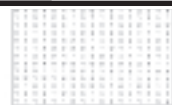
על פי "שאלות ותשובות בנושא התנהגות ותרבות עולי אתיופיה", מאת ד"ר חיים רוזן

להתנהגות הזאת יש תקדים במשנה.

תנו רבנן העובר (אדם שמציעים לו לעבור לפני התיבה) צריך לסרב (מפני הנימוס כדי שלא יראה כלהוט), ואם אינו מסרב דומה לתבשיל שאין בו מלח ואם מסרב יותר מדי דומה לתבשיל שהדיחתו מלח (הוסיפו יותר מדי מלח). כיצד הוא עושה? פעם ראשונה יסרב, שנייה מהבהב (כלומר מזמין עצמו כמו ננער לעמוד), שלישית, פושט את רגליו ויורד.

מסכת ברכות לד

תיפזורת - חג הפסח

בתיפזורת שלפניכם מסתתרים 20 מושגים הקשורים לחג הפסח. המילים יכולות להירשם בכל כיוון.
למעלה, למטה, ימינה, שמאלה ובאלכסון:

א	ג	ק	ק	מ	ח	א	ד	פ	ס	ח	א	ת	ש	א	מ	נ
א	ד	ת	ע	א	נ	צ	מ	ח	ת	ק	י	ד	ב	ג	י	ס
מ	צ	ה	ש	ר	ו	י	ה	צ	מ	ח	ת	ר	י	כ	מ	פ
י	ח	א	ש	נ	ה	א	כ	ו	ר	כ	ו	ל	ע	א	ש	י
ט	ס	נ	א	ד	ת	י	ש	ו	א	ת	ס	י	ו	ר	ל	ר
י	פ	א	י	כ	ר	פ	ס	א	נ	י	ו	ל	ר	ב	נ	ת
ח	ל	ג	ת	נ	א	ת	ש	א	ג	נ	כ	ה	ח	ע	ו	ה
ת	ש	ת	נ	א	ג	ד	ת	י	ש	ש	ע	ס	מ	ה	נ	ע
ו	ה	ד	ר	ש	י	נ	ס	א	מ	ח	ב	ד	צ	ב	ס	ו
ע	ד	י	ר	א	נ	ג	ת	ר	א	ס	ר	ר	א	נ	ש	מ
מ	ג	צ	נ	י	נ	מ	ו	ק	י	פ	א	א	נ	י	א	ר
ש	ה	א	מ	א	י	ר	ה	ו	צ	מ	ת	ו	צ	מ	ש	ת
א	ג	ש	ב	ח	א	ב	ש	ד	ע	כ	צ	ד	נ	ס	ש	ג

אתם מוזמנים לבקר באתר של עוזי קייש ולצפות בחידות ותיפזורות נוספות: www.tashbetz.8m.com

פתרונות בסוף הגיליון

פסח / מאת מלכה אהרונסון

1. השלמת פנים

בתמונת ליל הסדר מהגדה מהמאה ה-15 כוסה פרצופם של המשתתפים. החניך יכול לצייר את משפחתו המצומצמת והמורחבת, ואם אין לו כאלה, יצייר את מי היה רוצה להזמין. זוהי פעילות כדי שהחניך ישים לב לפרטים שעל השולחן.

2. פזל

אותה תמונה עם השולחן על כל פרטיו נגזרו ועל החניך להשלים בפזל המובא בעמוד הבא (החניך יוכל לחתוך את החתיכות כראות עיניו, בהתאם לגיל וליכולתו).

חלקי הפזל

3. עריכת שולחן הסדר

- השולחן נגזר.
- אפשרות אחת - לשחזר את השולחן.
- אפשרות שנייה לחלק לכל אחד מהמשתתפים צלחת, סכום וכו'.
- אפשרות שלישית - לצייר באמצע את קערת הסדר.
- לשם התבוננות והשלמה התמונה מופיעה בשלמותה.

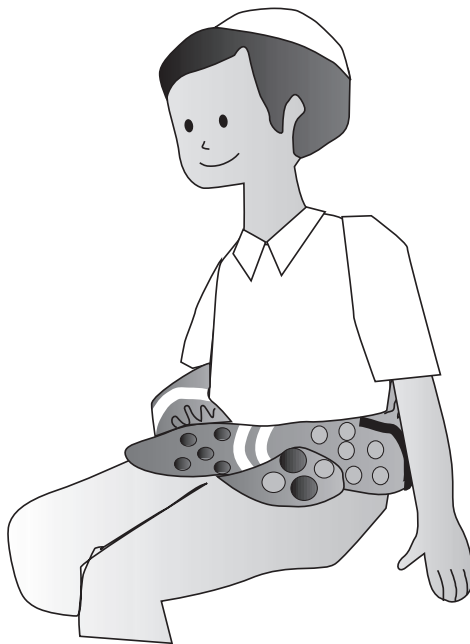
4. כרית להסבה לליל הסדר

החומרים:

- גרבי ניילון ישנים.
- צמר גפן סינטטי למילוי או נייר עיתון למילוי או בדים ישנים למילוי.
- מדבקות צבעוניות.
- כפתורים, סרט, פומפונים, פייטים.

שלבי היצירה:

- ממלאים את גרב הניילון במילוי (כמובן שצמר גפן סינטטי עדיף) המצוי עד שממלאים את הכל וקושרים היטב עם סרט מלמעלה.
- מקשטים בגזרי בד, כפתורים, מדבקות (הכל לפי גיל החניכים ויכולתם).
- מניחים על הכיסא כאשר הרגליים מחבקות את המותניים.

6. פרחי אביב

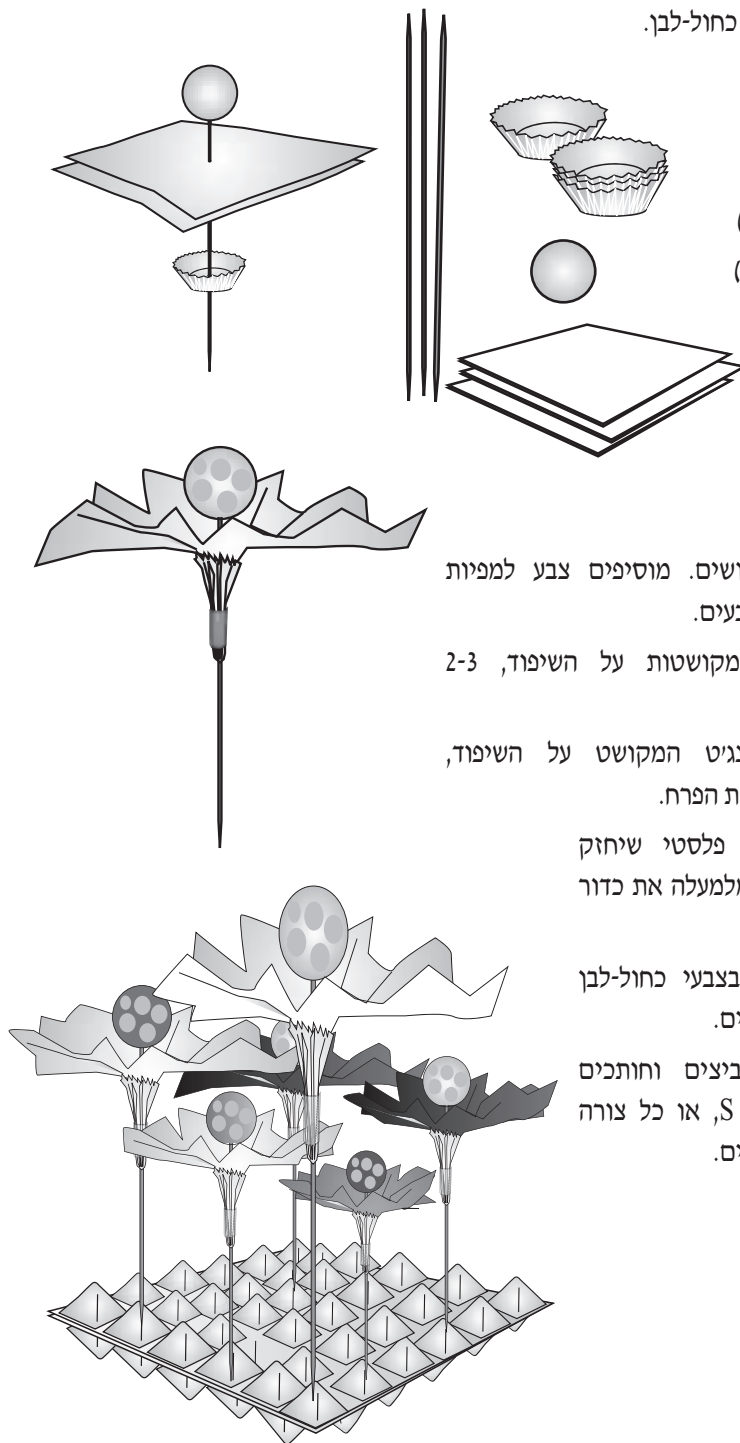
נעים לקשט כל מקום בפרחים ולתת הרגשה של פריחה ואביב.
לחילופין אפשר לקשט דגל בפרחי כחול-לבן.

החומרים:

- שיפודים.
- מנגיטים של עוגות.
- מפיות נייר (רצוי לבן לקישוט)
- כדורי קלקר (בקוטר 1-2 ס"מ)
- טושים צבעוניים.
- צבעי גואש
- תבניות ביצים.

שלבי היצירה:

- צובעים את המנגיטים בטושים. מוסיפים צבע למפיות נייר, מקשטים את הכדור בצבעים.
- משחילים את המפיות המקושטות על השיפוד, 2-3 מפיות מקסימום.
- בסוף משחילים את המנגיט המקושט על השיפוד, מהדקים עד הגובה שרוצים את הפרח.
- אפשר להוסיף מעט דבק פלסטי שיחזק את הפרח ואחר כך נועצים מלמעלה את כדור הקלקר.
- ניתן לעשות את הפרחים בצבעי כחול-לבן ליום העצמאות או יום ירושלים.
- לבסוף מקשטים תבנית ביצים וחותכים אותה בצורה הרצויה (דגל, S, או כל צורה שרוצים) ונועצים את השיפודים.

יום העצמאות / יום ירושלים

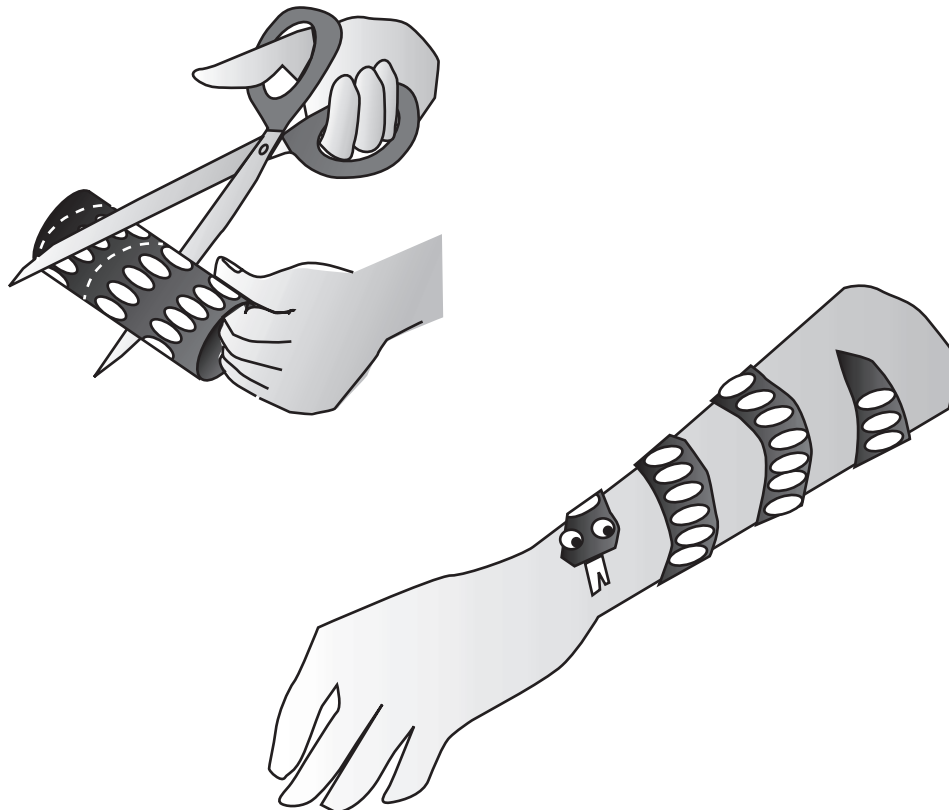
1. צמידי כחול לבן מנחשים

החומרים:

- קרטון מגליל נייר טאולט.
- גלילי נייר צבעוני - כחול-לבן, כסף, כחול מבריק
- מדבקות, נייר כסף, עיניים זזות
- מספריים

שלבי היצירה:

- עוטפים את הגליל בנייר כסף, או נייר לבן.
- מדביקים בצורת ספירלה (אלכסון) לכל האורך (אפשר שהגליל יהיה לבן והנייר העוטף בצבע כחול או להיפך).
- גוזרים ראש או מדביקים ראש וזוג עיניים, ומגלגלים את הגליל סביב היד.

חומר אור-קולי

א. זמן חירותנו

סרטי וידיאו (המצויים במרכזייה הפדגוגית התורנית)

- **והגדת לבנון** - (יסודי) - 289, 304, 736 (כ.ר.), 163 (כ.ר.), 27 - פסח, ההכנות לליל הסדר, משמעות ההגדה והמבינה המיוחד שלה (מהסידרה "קשת וענף") (טלוויזיה חינוכית).
- **רעיונות והלכות לפסח** - (חטיבת ביניים ועל-יסודי) - 29 - הרב יונה מצגר מבאר את הרעיונות והדינים הקשורים לחודש ניסן, הכנות לחג הפסח, הכשרת כלים ומטבח, מכירת חמץ, ערב פסח, הכנות לליל הסדר, אפיית מצה, ליל הסדר, הרצאה של הרב שרמן על "גלות וגאולה" (האגודה להפצת תורה בוידיאו).
- **אגדה של הגדה** - (יסודי) - 57 - סרט אנימציה (בובות) הסוקר את ההגדה של פסח מנקודת מבט אקטואלית בעיני נער היושב ליד שולחן הסדר (סקופוס).
- **עלייה לרגל** - (חטיבת ביניים ועל-יסודי) - 73 א - הסרט מספר על מהות העלייה לרגל לירושלים בעבר ועל חידוש מצווה זו בימינו. הסרט בשפה האמהרית.
- **הגדות מאוירות** - (על-יסודי) - 140 - מהי ההגדה המאוירת? מה סגנונה ודרך התפתחותה במשך הדורות בארצות השונות? כיצד משתלב תוכן רציני של ההגדה עם ציורים ואיורים, ומה משמעות האיורים והעיטורים ומקורותיהם? (שירות הסרטים הישראלי).
- **מגלות לגאולה** - (כל הגילים) - 145 - **תערוכה של חג הפסח**, שאורגנה על-ידי המועצה הדתית בבת-ים. הסרט מלווה דברי הסבר והדרכה בתערוכה.
- **משה** - (רוסית) - 315 - (עבור עולים חדשים) - מתאר את דמותו של משה ומנסה להשוות אותו לגדולי הציונות (גשר).
- **חירות** - (על-יסודי) - 460 (1) - ירון לונדון משוחח עם ח"כ זבולון המר ז"ל והשר יוסי שריד על ההגדה של פסח ועל ליל הסדר (מהסידרה "שבעים פנים") (טלוויזיה כללית).
- **יציאת מצרים** - (יסודי) - 460 (1) - "הסנה בוער באש" - סרט מצויר על שיעבוד בני ישראל במצרים: משפחת עמרם ויוכבד וניסיונם להציל את משה הרך הנוול מגזירת "כל הבן הילוד" (טלוויזיה כללית).
- **יציאת מצרים** - (חטיבת-ביניים ועל-יסודי) - 460 (2) - מקהלות ילדים שרות שירי אביב עם נעמי שמר (טלוויזיה כללית).

- **פסח במסורת יהודי בוכרה** - 551 - (רננות - מכון למוסיקה יהודית).
- **סדר פסח לדוגמה** - 572(2) - עריכת סדר עבור עולים חדשים - העורך שמואל סגל (שירות הסרטים הישראלי).
- **שירת הים** - (על-יסודי) - 588 - אורטוריה "שירת הים", פסח תשנ"ד - נתניה (טלוויזיה כללית).
- **חגי ישראל** (באמהרית) - (חטיבת-ביניים ועל-יסודי) - 682 חנוכה : פורים : פסח. הסבר דיני החגים ומנהגיהם, נאומים של רבנים וקייסים, מסיבות חג, שולחן הסדר, משמעות ההגדה והמיבנה המיוחד שלה (ההסתדרות הציונית).
- **סדר ליל פסח** (חטיבת-ביניים ומעלה) - 194 (כ.ר.), 289 (כ.ר.), 304 - תיאור יציאת מצרים בצורת כתבה טלוויזיונית מאותם הימים, בסגנון "מבט לחדשות". בכתבה צילומים "חיים" (מתוך הסרט עשרת הדיברות) ודברי פרשנות.
- **מצה זו** - (חטיבת-ביניים) - 6, 161 (כ.ר.), 289 (כ.ר.) - מצוות אכילת מצה בפסח; דרכי הכנת המצה ושימושיה בליל הסדר (מהסידרה "מושגים ביהדות") (טלוויזיה חינוכית).
- **שלוש רגלים** (רוסית) - 170, 250 (משרד הקליטה).
- סדר פסח במסורת יהודי קוצ'ין - 800 - בהפקת רננות - מכון למוסיקה יהודית.
- **הגדה עכשיו** - 804 - דיון בהנחיית מיכה פרידמן ובהשתתפות הרב שלמה בניזרי, הרב יוחנן פריד, שולמית אלוני, ד"ר עוז אלמוג, חיה הראל - על המשמעויות העכשוויות של המושגים, המנהגים והערכים הגלומים בהגדה של פסח. הנושאים הנידונים הם חירות, יחס לגויים, והגדת לבנך, ארץ ישראל, האמונה, ירושלים וליל הסדר (טלעד).
- **חג הפסח בשיר ובסיפור** - 773 - בשיר ובתמונות מוסברים כל מושגי החג (המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה).
- **מבט לחדשות העבר** - 180 (כ.ר.), 829 (כ.ר.), 304 - תיאור יציאת מצרים בצורת כתבה טלוויזיונית מאותם הימים בסגנון "מבט לחדשות" (הסוכנות היהודית).
- **והיא שעמדה** - פסח בשואה - 1047 - (שאלות ותשובות).
- **קישורים לאתרים ברשת לפסח (בעברית)** - ראה האתר של האגף לתרבות תורנית
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/HaverimLareshet/ChageyIsrael/Pesach.htm>
- **קישורים קצרים בענייני חג הפסח**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/Pesach.htm>
- **קישורים קצרים בענייני השואה**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/Shoa.htm>

ב. יום העצמאות

סרטי וידיאו (המצויים במרכזייה הפדגוגית התורנית) - מבחר

- "עמוד האש" ו"ארץ מולדת" (סדרות).
- **חלום ישן מדינה חדשה** - 155 - מסידרת "קשת וענן" - הכיסופים לארץ ישראל, מעמד הכרזת המדינה.
- **ואיפה רן?** 898, 155 - מסידרת "קשת וענן" - תוכנית ליום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.
- **ושבו בנים לגבולם** - 492, 55 (ר) - תיאור ההתפתחות של כפר עציון.
- **לידתה של ישראל** - 403 (צרפ) (כ.ע.) - על תולדות מדינת ישראל במאה העשרים.
- **בעיקבות ראשונים** - 794 - מאה שנות התיישבות (שירות הסרטים הישראלי).
- **שנות הכרעה** - 71 - סיפורה של הציונות מהרצל ועד להקמת המדינה (ההסתדרות הציונית).
- **השיבה לארץ המובטחת** - סרט ארכיון 745 - טלוויזיה כללית.
- **עץ או פלסטיין** - סרט ארכיון 745 - טלוויזיה כללית.
- **אקסודוס** - 937 - (באנגלית עם כתוביות בעברית) - מאבקם של מעפילים ושל תנועות המחתרת בשלטון המנדט הבריטי עד להקמת מדינת ישראל.
- **מגילת עצמאות** - 101 - תיאור המצב ביום ה באייר תש"ח (שירות הסרטים הישראלי).
- **בן גוריון - ארץ בה נחיה** - 531 - בן גוריון והעלייה ההמונית.
- **סודה של ארץ-ישראל** - 801 - סיפור האהבה הגדול בין עם וארץ דרך תקופות הפריחה, השממה הממושכת, המלחמות הרבות עד שיחרור ירושלים והבעיות האקטואליות - הרצאתו של הרב מרדכי נויגרשל - יהדות מזוית שונה.
- **לול** - 151 - אורי זוהר ואריק אינשטיין מדגימים בדרך היתולית בעיה רצינית - בעיית דעות קדומות.
- **תעלומת כ"ג יורדי הסירה** - 63 - טלוויזיה כללית.
- **סיפורו של אלי כהן** - 1002 - BBC.
- **הסיפור האמיתי: האיסלאם והשקפותיה בעולם** - 39 - טלוויזיה כללית.
- **רוח צה"ל** - (ערכת סרטים למפקד) 750 - קצין חינוך ראשי.
- **גיבורים בעל כורחם** - 368, 362, 361 - הקומנדו הימי, שני טייסים, מנחם אנסבכר.
- **ששת הימים** - 545 (כ.ר) - תיאור מלא ומפורט של מלחמת ששת הימים (שירות הסרטים הישראלי).
- **מבצע יהונתן** - 648 - סרט עלילתי על מבצע אנטבה (טלוויזיה כללית).
- **ג'נין** - 107 - יומן מילואים - מבצע "חומת מגן" (טלוויזיה כללית).
- **קוד אלקנה** - 869 - תיאור החיים במכינה הקדם צבאית "בני דוד" בעלי (שירות הסרטים הישראלי).
- **פיאות ירוקות** - 1025 - על הנח"ל החרדי (טלעד).

- **אפשר לעשות זאת / נועם - 586, 802 -** הקשיים הכרוכים בשירות הצבאי של הצעיר הדתי בצה"ל - סיפור חייו ונפילתו של נועם כהן ז"ל.
 - **קרב בדרך לירושלים - 1948, 1076 -** סיפורו של קרב בדרך לירושלים במלחמת תש"ח (טלוויזיה כללית).
 - **הוא הלך בשדות - 1029 -** מחזה על פי ספרו של משה שמיר (טלוויזיה כללית).
 - **אלטלנה - 255 -** סיפורה של אוניית האצ"ל אלטלנה (טלוויזיה כללית).
 - **קישורים לאתרים ברשת ליום העצמאות (בעברית)**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/HaverimLareshet/ChageyIsrael/Zikaron-Atzmaut.htm>
 - **מקורות קצרים בענייני יום עצמאות**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/PamayGeula.htm>
 - **מקורות קצרים בענייני יום ירושלים**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/MekorotNose/moadim/Jerusalem.htm>
 - **קישורים ליום העצמאות ויום הזיכרון**
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/HaverimLareshet/ChageyIsrael/Zikaron-Atzmaut.htm>
- פירוט של חומר נוסף נמצא בקטלוג האור-קולי של האגף לתרבות תורנית שאפשר לצפות בו בכתובת:
- <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Toranit/Merkazia/ReshimatKalatot.htm>

פתרונות לתשבץ פסח

ד	ו	ל	מ	נ		נ	ר	ק	י	ס
צ		א	פ	י	ק	ו	מ	נ		פ
כ	ס	ת	ח	ש	י	ב		מ	י	
ע	י	ד	נ	ק		מ	ר	ו	ר	
ד	ב	ר	ט	ו	ר		ז	ר	ת	
ש	י		ש	ל	ש	י	מ		כ	ה
ב	ר	ד	ה		ק		ש	ב	ע	
א	ק	צ	ב		צ	ו		ו		
ח	ס	ה		ש	י	ק		ר	ת	מ
ב	ת	ד	ל	ת	ו	נ		ח	ר	
	י	ב	ל		ש		ז	מ	נ	
ב	ר	כ	ת	ה	א	י	ל	נ	ו	ת
ת	ה	א	ב	נ	י	ת		נ	ע	
י		כ		ל		נ		כ	נ	
ר	מ	ח	ל		ר		ח	ז	א	י
א	ד		ב	נ	צ	ב	י		כ	ת

פתרונות לפרשת השבוע "דע רש"י"

פרשת ויקרא

ג (1) ב (2) ג (3) ב (4) ד (5)

פרשת צו

ד (1) ב (2) ג (3) ג (4) ג (5)

פרשת שמ"י

ב (1) א (2) ד (3) ד (4) ד (5)

פרשת תזריע-מצורע

ג (1) ג (2) ד (3) א (4) א (5)

פרשת אחרי מות-קדושים

ג (1) ב (2) ד (3) ד (4) ב (5)

פרשת אמור

ב (1) ג (2) ד (3) ג (4) ג (5)

פרשת בחוקותי

ד (1) ד (2) ב (3) א (4) ד (5)

פתרונות לתפזורת לחג הפסח

מעוות חיטים
קמחא דפסחא
בדיקת חמץ
ביעור חמץ
מכירת חמץ
מים שלנו
מצות מצוה
ליל הסדר
קערה
מרור

ארבע כוסות

כרפס

חרוסת

כורך

הגדה של פסח

דצי"ך עד"ש באח"ב

אפיקומן

ארבעה בנים

מצה שרויה

ספירת העומר

